હીરાનો હાર

અથવા

રાજવંશી ગાયન.

પ્રગટ કર્તા

ફાગજી મહમુદમીયાં એન્ડ એમ. બુકસેલર્સ
એન્ડ પબ્લીશર્સ.

ઠે૦ ટાવર રોડ, અલાયાની વાડી સામે-સુરત.

છાપનાર:—ગોવિન્દજી [illegible] નાયક.
શ્રી "અનાવિલ બંધુ" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ;
ભાજીવાળી પોળ-સુરત.

કીમ્મત ૦-૧૨-૦.

१५०७३

તૈયાર છે. —નવી ડીટેકટીવ વાર્તા— તૈયાર છે.

અઠંગ ઉઠાવગીર અથવા ચાલાક ચોર.

બહાદુરી ભરી ચોરી કરી-પોલીશને ત્રાહ ત્રાહ પોકરાવનાર

રાગ ભીમપલાસઃ— (ડાહ્યા દીવાના)

દુનીયાને ઉંધા ચસ્મા, ડાયા દીવાના લાગે—દુનીઆને

મીરાં હતી દીવાની. નરસીંહ હતો દીવાનો,
તે ભકતી સુધા પીનારા, ડહ્યા દીવાના લાગે—દુનીઆને

જે પ્રેમના સુપંથી, શુદ્ધ પ્રેમને વીસરીઆ,
પ્રહ્લાદ ને એ મજનું, ડાહ્યા દીવાના લાગે—દુનીઆને

નીજ જન્મ સીદ્ધ હકકના, પાઠો ભનાવે તીલક,
તે સ્વતંત્રના શુકાની, ડાહ્યા દિવાના લાગે—દુનીઆને

હૈડે વસી ખીલાફત, જુઝયા અલીબીરાદર,
દીનપર ફીટી મરનારા, ડાહ્યા દિવાના લાગે—દુનીઆને

સી. આર. દાસને નેહરૂ એ બેરીસ્ટરની ગુમાવી,
દેશ દાઝે દાજનારા, ડાહ્યા દિવાના લાગે—દુનીઆને

આદર્શ વીર ગાંધી, જઇ જેલમાં બીરાજે,
તે પણ જગતની આંખે, ડાહ્યા દિવાના લાગે—દુનીઆને

ભમરીઓ કુવોઃ— (ભમરીયો કુવો)

ભારી બેડાં ને હું તો નાજુકડી નાર
કેમ કરી પાણીડાં ભર્યારે ભમરીયા કુવાને કાંઠડે
ગોરી નીચી ને ઉંચા કાંઠડારે રાજ
ચડતાં કમર લચકાયરે ભમરીયા કુવાને કાંઠડે
સરકે સાલુડા નીર સીંચતારે રાજ
કોઈની નજર લાગી જાયરે..............ભમરીયા
પાણી પાણી થઈ જતીરે એવાં પાણી ભરવા કાજ
રસીલી ના જતી

સ્રીના સુખને કારણે પુરૂષ થાય કુરબાન
તો પાણી ભરવા મહી શું ગાઝું નુકસાન
લોકોમાં મશ્કરી થાયરે ....ભમરીયા૦

ઘુંઘટનો ગરબોઃ—

ઝટ જાઓ ચંદન હાર લાવો, ઘુંઘટ નહિ ખોલું હું
મને લાગ્યો એ હારનો નેડલો, તમથી નહિં બોલું હું.
મોંઘી તારી માગણી, મોંઘા તારા મૂલ.
મોંઘી તારી પ્રીતડી, મેં કરતાંજ કીધી છે ભુલરે,
ઘુઘટ ઝટ ખોલોને.

મોહન મેં તો માંગીયો, મોંઘો ચંદન હાર,
લાવો હાર પછી પીયું તમે, લુટો જોબનીયાની બહારરે.

ચેતન યુગઃ— (માતૃભુમિ)

ઓ માતૃભુમિ તારા મુક્તિ તણા કિનારા
ક્યાં છે પ્રકાશ ધારા અંશુ હૃદય અમારા—
વર્ષો અનંત વાળી રાત્રિ વીતિ છતાંયે
છે દૂર વ્યોમમાંહિ આશાઓના મિનારા—
જો હોય કંઇ મલિનતા જગનાથ દૂર કરજે
અમને છે એક તારા ઓજસ ભર્યા સહારા.—

સમ્રાટ હર્ષ— (ઘેલાં જીવન)

જોબનીયાં જીવન ઘેલાં કરે, લોચનીયાં ત્યારે તલસ્યા કરે;
દિલ દરદે ભરે, સૌ દિવાના ફરે—જોબનીયાં
ઘેન આંખે વસેને હસાવ્યા કરે,
નવીન ભાવે એ દિલ, ડોલાવ્યા કરે,—જોબનીયાં
વેપારમાં નફો નથી ને કમાણી આવી કરી;—
બંગાળમાં આવ્યા પછી તો ભાઇઓ ભારે ફસી—જોબનીયાં

સમ્રાટ હર્ષઃ— (ઘાયલ જીગર)

પ્રેમી બધાં દિવાના, ઘાયલ જીગર ન ભુલે!
દિલને જગાવનારી, વાંકી ભમર ન ભુલે!
ખંજર તણા જખમ તો, દેતાં મલમ રૂઝાતા;
રૂઝે ન ઘા કલમથી, તીરછી નજર ન ભુલે!
પળ એકના, વિયોગે, લાખો વરસ વીતે છે;
જીવે ઝુરી ઝુરીને, મરતાં અગર ન ભુલે!

ચેતન યુગઃ— (ચેતનના અંબાર)

આજ ઉતર્યા સ્વર્ગભુવનથી ચેતનના અંબાર

ઉતર્યા ચેતનના અંબાર

ઝીલ ઝીલ ઓ ભારતવાસી! તજી મોહ અંધાર—ઉતર્યા.

યુગ યુગની નિદ્રા વિસારી, તુચ્છ જીવનના મોહ નિવારી;

તન ધન જન્મભૂમિ પરવારી, માતૃભૂમિનું ઋણુ ઉતારી

કર સાર્થક અવતાર—ઉતાર્યા.

આત્મભોગના મંત્ર પચાવી, સહિષ્ણુતાનો ધર્મ શોભાવી

જગને નૂતન ધર્મ શિખાવી, પુણ્ય ભૂમિનું નામ દિપાવી

કર જગમાં જયકાર—ઉતર્યા.

સમ્રાટ હર્ષઃ— (દિવાનો પ્રેમી)

અમોને ભોગ કે વિલાસની અભિલાષ નથી;

વિષયની વાસનાનો, હૃદયમાં નિવાસ નથી?

સુધા છે સ્નેહ અને, વિષય તો છે વિષ સદા;

મઝા છે પ્રેમમાં એ, મોહમાં મિઠાશ નથી?

મળે જ્યાં મીટ ત્યાં, હજાર દર્દ જાય ભુલી;

દિવાના પ્રેમીઓનો અન્ય કાંઇ આશ નથી!

ચેતન યુગ— (એક સવાલ?)

મોહ ભરેલા જીવન અમારાં મોહ ભર્યા સંસાર વિષે

અમને રૂચે નિત્ય અવનવી મોહકતા શણગાર વિષે—

દેહ સ્વદેશી હૃદય સ્વદેશી તે ઉપર શણગાર વિદેશી

એ શણુગારે દેશ ડુબ્યો છે દરિદ્રતાના ભાર વિષે —
અમે સુકોમળ કુમારીકાઓ દેશ ભકિતની વાતો વધામી
નાને મોઢે મોટી વાતો નવ શોભે વહેવાર વિષે—
દેશ હિન્દ છે વીરાંગનાનો છો સંતાન તમે સહુ તેનાં
કયાં છે હિસ્સો કહો તમારો ભારતના ઉધ્ધાર વિષે—

અજય ધારાઃ— (અંતરની વાત)

આજ સખી અંતરની પુછું એક વાત કહો
મીઠા સંધ્યા કે સખી મીઠડાં પ્રભાત કહો—?
બન્ને લાગે મધુર બન્નેથી દુઃખ દુર
બેમાંથી કોણુ રળીઆત કહો—?
સુખીઆને સાંજ ગમે દુઃખીઆ જન દિવસ ગણે
ઘેલાંને કાંઇ ન ગમે શાણાને સર્વ ગમે
વિરહીને સો સમાન દિવસ અગર રાત કહો—?
હમણાં રાત્રી થશે ને પ્રિયતમની પાસ જશું
એવાં ઉત્સાહે નહિ રહે ભાન સાન કશું
સંધ્યા રસરાજ તણી સજની સાક્ષાત કહો—?

અજય ધારાઃ— (ખોટુ અભિમાન) રાગ-ભજન

ચાર દિવસ ચડતી મળી ત્યાં આવ્યું અભિમાન
પાછળ પડતી હોય એ ભુલી ગયો અજ્ઞાન
રે પ્રભુતાના વ્યર્થ ગુમાની
છે પડતી એજ નીચાની મનમાં ધરે ગુમાની

રાજ્ય લોભને કારણ જગવે કલેશ વૃથા અભિમાની–
એક ભૂમીના પુત્ર આપણે વેર તૃષા આ શાની
અરસ પરસના કલેશ મહીં છે બન્નેને નુકશાની
વૈર તૃષા જ્યારે ટળે ત્યારે કલેશ ભુલાય
કે જ્યારે ગુર્જર ભુમિ સૌથી શ્રેષ્ઠ ગણાય
તમે શ્રેષ્ઠ કે અમે શ્રેષ્ઠ એ તકરારો મમતાની
ભારતભૂમીએ તકરારોમાં નિર્મળ થઇ જવાની—

વિરની વટઃ— (લાયકાત)

લાયકાતના પાઠ પઢાવો લાયક કેમ થવાય ?
પઢી પઢીને પોપટ થાશું શીખવો તો શીખાય
કહોને લાયક કેમ થવાય ?
ભણતર ભણવા નીશાળીઆઓ નીચે બેસી જાય
ગુરૂ વચનને ગોખી રાખે તો જ્ઞાની કહેવાય
કહોને લાયક કેમ થવાય ?
લાયકાતનાં લેખાં લાઠી જોને આમ લખાય
અરસપરસની આંખ મળે ત્યાં શિક્ષણ પુરૂં થાય
એ તો શીખવ્યું ના શીખાય.

વિરની વટઃ— (જગત રંગ)

સાધુ થઇને જે જે શીખ્યા એ સ્વામિ સમજાવો
કેવા કેવા થયા અનુભવ અમને કહી બતાવો ?
બોલો રંગ જગતના કેવા ?

જાહેરમાં જે સભ્ય ગણાયે હોય નામના મોટી
અંદરખાને ઉંધાં ધંધા દયાનત રાખે ખોટી
ગાદી તકીએ બેસી બોલો રામ ફેરવે માળા
હજામ કરી લોકોનાં નાણાં કાઢે છે દેવાળાં
જોયા રંગ જગતના એવા.

અમર આશાઃ— (જમાનાની બ્હાર)

જોઈ લ્યો જમાનો આવ્યો આજે બૈરાંની છે બહાર,
મીસ્ટરની કીંમત કોડીની છે મીસીસના પોબાર.
સુધારે માંડયા તોફાન ફેશનમાં સઘળા બેભાન
કરવા ક્યાં પોબાર,
પફ પાવડરના લેપ લગાવી સન્નારી ચાલ્યાં પૂરવા.
હાલે હમણું બેઠા ડીયર આજે ઘરને સાચવવા,
શેઠ કરી રહયા છે વેઠ. સર હોએ કે બેરોનેટ,
એજ મોડર્ન એટીકેટ.
વાત કરૂં છું પ્રાયવેટ એકર્ઝેકટ—જોઈ લ્યો જમાનો.

અમર આશાઃ— (કડુ વચન)

કામીનીના કડુ વચન અમૃતથી મીઠાં માને (એ માને)
રસીક રમણુ એ રસની રમતે રમણી રીઝવી જાણે (જે જાણે)
પુર મસ્તીમાં વ્હેતી સરીતા સામે થાતાં તાણે,
લ્હોય સરિતા વિશ્વ સકળની સાગર સાચવી જાણે (સાચવી જાણે)
જાત તમારી રીસાળ એવી પળપળ ઓછું આણે,
ગમતા અમને તે નર જે અમ વચને નાચી જાણે (નાચી જાણે.)

અમર આશાઃ— (ભારતની મૂક્તિ)

સ્વાતંત્ર્યતણા આજ ઉગ્યા સૂર્ય સાહેલડી
ભારતની કુંજ કુંજ જાગી રહી.
ઝીલો ઝીલો પ્રકાશ ભરો ઉરમાં ઉલ્લાસ,
આજ રાષ્ટ્ર વીણા રમણીઓ વગાડી રહી—સ્વતંત્રતાની
ત્હોય પુરૂષો કહેતા કે હજુ અબળા તમે,
કષ્ટ સહેવાનાં ધૈર્ય હજી શીખો તમે
કહો પુરૂષોને રાષ્ટ સુર ઝીલ્યા અમે.
હતી અબળા બીચારી બીન શક્તિ શસ્ત્રધારી,
સકળ રમણીને રાષ્ટ્ર ધુન લાગી રહી—સ્વતંત્રતાની

અમર આશાઃ— (મધુરા સત્કાર)

મધુરા સત્કાર અમે ઉરના આભાર સાથ,
કરશું મ્હેમાન આજ આપના.
સ્નેહથી સ્વીકાર અમે કરવાં આ વાર.
હશે મીઠા ઉપહાર આજ આપના.
સ્વાર્થી સંસાર પંથ મળતા કોઇ વીરલસંત,
સમજાવે જીવન ગ્રંથ ભાવના.
મીઠા જેના પ્રબંધ સમજું ને વીકટ બંધ,
તરસ્યા અનંત સંત જ્ઞાનના.
દીવ્ય જ્ઞાન આપે સ્વર મીઠા આલાપે,
એ મંજુલ સીતાર તાર આપના.

એ કોનો વાંક:— (રાગ—ગઝલ)

કરણી ભલી મઝાની કુળવાનની નીશાની
નથી રૂપ કે જુવાની પહેચાન પાત્રતાની
ધન માલ કે પ્રભુતા તેમાં નથી મહત્તા
તુલના મહાનતાની સદ્દગુણથી થવાની
ઉત્તમ તણે કપાળે નથી છાપ ઉચ્ચતાની
ચારીત્ર શુદ્ધ ઉંચુ છે એજ ખાનદાની—કરણી

એ કોનો વાંક:—

ચુંબન વિણુ તો સ્નેહ ન જામે જુઓ જગતના ખેલ,
ચુંબનના ચટકે ધોવાયા, સ્નેહી મનના મેલ...તમે
હારે જ્યારે વહતા વાણી, આંખ આંખ હંસીલે કહાણી.
દિલથી દિલદબાવી કહેતું કંઇ કંઇ કીસ્સા કહાણી.
વસમી વાતો એ મુશ્કેલ, સમજવી નથી અન્યને સહેલ.
પશુ પક્ષીઓ જુઓ બીચારા વાણી વીણુ વીચરે દુખીયારા.
સ્નેહ ઉમળકો મૌન્ય વ્રતીએ, સમાવે ચુંબન દવારા.
નિર્મળ સ્નેહતણો એ વેલ પોશવી ચુંબનથી કરી પહેલ. ચું૦

માતૃભુમી:— (આઝાદીકી તમન્ના)

અપને બતન ખાતીર... મરના મુઝે શીખા દો.
આઝાદીકી તમન્ના.... ધરના મુઝે શીખા દો.
હૈ હિન્દ દેશ મેરા.... મૈં હિન્દકા હું બેટા,
જાને નિસાર ઉસ પર... કરના મુઝે શીખા દો.

પેદા હુવા યહાં મૈં.... મરના મુઝે યહાં હૈ,
તબ આજ મૃત્યસે ના...ડરના મુઝે શીખા દો.
જીવન બના હૈ ઝેરી... અબ કયોં કરૂં મૈં દેરી,
કુરબાન જાન મેરી... કરના મુઝે શીખા દો.

ગરીબની હાય !— (પૈસાનું સગપણ)

આંસુ અમારા દીનના લુછનાર આજે કોણુ છે?
ભૂખ્યા જમ્યા એ પ્રશ્ન પૂછનાર અમને કોણુ છે?
તરસે મરી જઇએ અમે પાનાર કો પાણી નથી,
મીઠી જીભે બોલાવનારૂં કહો અમોને કોણુ છે?
શુ....શુ તિરસ્કારે બધા...પણુ દાદ કો દેતું નથી,
'રે આવ' સરખો શબ્દ પણુ કહેનાર અમને કોણુ છે?
રડનાર પર હસનાર આજે લાખ દુનિયામાં હશે,
રડનારની સાથે રડે પણુ એક એવો કોણુ છે?

ગરીબની હાય!— (પૈસાની બલીહારી)

જયાં જયાં જુઓ ત્યાં આજે રે...પૈસાની બોલબાલા.
પૈસે ગુલામી કરતાં....પૈસે સલામો ભરતા,
પૈસેથી લોક ડરતારે... પૈસાની બોલ બાલા....જયાં
પૈસેથી જ્ઞાની થાતાં...પૈસેથી માન પાતા,
પૈસેથી સહુ પૂજાતા રે....પૈસાની બોલ બાલા....જયાં
પૈસો કરે શ્રીમંતો...પૈસો કરે ધીમંતો,
પૈસાથી કીર્તિવંતો રે....પૈસાની બોલ બાલા....જયાં

પાપો કરાવે પૈસો....પાપો છુપાવે પૈસો,
પરમાત્માય પૈસો રે....પૈસાની બોલ બાલા...જ્યાં

ગરીબીની હાય !— (અમીરો કેવા જોઇયે ?)

ગરીબી હાથ જે ઝાલે ન મદ મ્હોટાઈમાં મ્હાલે,
પ્રભુને ઓળખી ચાલે અમીરો હો તો એવા હો !
નિયમ પરમેશ્વરના પાળે મળે એમાંજ મન વાળે,
સુખી સાદું જીવન ગાળે ગરીબો હો તો એવા હો !
પ્રભુના નામ પર પ્યારી કરે કુરબાન શ્રી સારી,
છતાંયે હોય સંસારી ફકીરો હો તો એવા હો !
સીતમ સંતોષથી સાંખે મુખે અપશબ્દ ના ભાખે,
ભરોસો રામ પર રાખે ભિખારી હો તો એવા હો !
કરૂણામય સુણી કહાણી ભરે જે આંખમાં પાણી,
સખાવતની કરે લ્હાણી દિલાવર હો તો એવા હો !

રણગર્જના:— (પ્યારની લુંટ)

લુટો તો લૂંટાજો ર્‌હેલા પ્યારમાં;
બે ઘડી તો થાજો ઘેલાં પ્યારમાં,
જીંદગી જોબન બધાં કુરબાન છે;
જાદુગરી આંખલડીના મારમાં—લૂટો.
દિલડાંને હારવામાં છે મજા;
હૈયાં....જ્યાં ભીંજે આ ધારમાં,
કટારી છે નયન ઘાવો, ભમર વાંકી તો ખંજર છે,
બધા ઘાવો સહન કરવાને, સામે પ્રેમી અંતર છે;

નથી ધનવાન આ પ્રેમી, હૃદય પ્રેમી તો નિર્ધન છે.
અહીં તલવાર પ્રેમીની, અહીં પ્રેમીની ગરદન છે.—જીંદગી.

મરદના ઘાઃ— કોમીક–(આ વિચારવાની વાત છે)

કહો ભાઇ કયાંથી શાન્તિ વળે.
જીવલડો રાત દિવસ બહુ બળે.
કરમનો વાંઢાપો કયમ ટળે....કહો.
જમણે હાથે નીકળું ત્યારે જમના સામી મળે,
ચૌટે જાતાં ચંદન મળતી ચાર આંખડી ઢળે.
આખા ગામમાં સૌ પરણેલાં જોઇને કાળજું બળે....કહો.
એળે જતો અવતાર કહો કોઇ કયાંથી મનડું વળે,
લટકાળી કોઇ લક્ષણવંતી જોઇને ચિતડું ચળે,
પાડોશીને બાર બાયડી અમને એક ન મળે....કહો.

મરદના ઘાઃ (ગંભીર મામલો)

જયાં જીંદગીમાં રસ નહીં, ધંધામહીં કંઇ કસ નહીં.
ભાઇ ભાભી વશ નહીં, બૈરી તરફથી જશ નહીં
મામલો ગંભીર જયાં શું કામનું એ ગામ છે
નાસી જવું અહીંથી હવે મર્દાઇ એનું નામ છે
મારવાડ જોયાના કોડ મોહનજી મારવાડ જાશું
ઝાઝી માથાફોડ છોડ એ દેવકી પાંજરે પુરાશું,
મારવાડ જાશું ને માતેલાં થાશું બાટીને દાળ ખુબ ખાશું
મારવાડ જાશું તો ભુખ ભેગા થાશું,

અજય ધારાઃ— (રાગ-કવ્વાલી.)

જગતને જીતનારાઓ વિનંતી આ વિસરશો ના
તમારી વિજય કીર્તિને કલંકીત કોઇ કરશો ના
સ્વદેશી કે વિદેશી હો સ્વધર્મી કે વિધર્મી હો
છે ઇશ્વર સર્વને માથે ભુલીએ ગર્વ ધરશો ના—
તમારા દેશનાં ગૌરવ તમોને હોય જો વ્હાલાં
અમારા આ પુનીત સ્મરણોને ખંડીત કોઈ કરશો ના
અમે મરશું છતાં આત્મા અમારો અહીં સદા રહેશે
અમારી આત્મ વેદીને ચરણુ નીચે કચરશો ના

અજાત શત્રુઃ—

અહીંસાના ધ્વજપટ જેણે યુગયુગ ફરકાવ્યા
કરૂણા મંત્રે પ્રેમલતંત્રે ભારતગાન ગજાવ્યાં
ધ્વજ યુગયુગ ફરકાવ્યા

બુદ્ધદેવ એ ભારત ગૌરવ. દેશ વિદેશે વધાવ્યા.
પ્રેમસુત્રના કાચાતારે મહા સામ્રાજ્ય જમાવ્યાં
અવતારી જગતારી ગયા, જેણે બંધુભાવ ફેલાવ્યા.

અજાત શત્રુઃ— (રાગ-કવ્વાલી)

જીવનરસ લુંટનારાઓ લુંટો છો કે લુંટાઓ છો
હૃદય સાગરના તારાઓ ડુબો છો કે ડુબાઓ છો
દીનરાત સુધારસ પીવા તરસ્યા રહોજી કેવા,

છે અધરા ન્હાવા લેવા શીખો છો કે શીખાવો છો,
સાગર સદા તોફાની ડરતો નથી સુકાની,
ખેડો સફર મનમાની તરો છો કે તરાવો છો

અજાત શત્રુ:—

મધુરાં ચુંબનનાં લ્હાણાં..............................
લઇ હયો રાજ આજ અંતરમાં ઉકળતી ઉની જવાળા–
વીરલાં ચુંબનનાં લ્હાણાં..............................
દઇ દયો પ્રાણ લ્હાણ, મદ ભરતી રસઝરતી યોવન શાળા
આપ કલંકી તેવી હું યે કલંકી..............................
નાચે કલંકના સીતાર કેરા તારપર સંસાર લુંટે બ્હાર વાયે લ્હાણાં
ચંદ્ર કલંકી વ્હાલી ઇંદ્ર કલંકી,..............................
નાચ્યા કલંકના સીતાર કેરા તારાપર કીરતાર વારયાર કૈ કૈ શાણા

અજાત શત્રુ:— (રાગ ગઝલ)

નયન શર છુટતાં ચાલ્યાં ઉભાં ત્યાં માર્ગમાં આવી.
ઘવાશો જો પછી દીલબર અમારે શું અમારે શું.
બહુ છોડો નહીં બાણો રખેને શર ખુટી જાશે,
જીવન રજની વીતી જાત સવારે શું સવારે શું,
ઝુલીને પુષ્પ શૈયામાં કરો છો ભાવ મનમાન્યા,
સજા અમને મઝા તમને તમારે શું તમારે શું.

અજાત શત્રુઃ— (ભોળી ભામા)

હું તો ભોળીને અજાણી બાઇ પરણીને પસ્તાણી,
અધવચ વગડે લુંટાણી, કોને જઈ કહેવી કહાણી-
મેં જાણ્યું મનમાન્યા સાથે રમશું રજની રંગે,
આઘા પાલવ તાણી, જમશું પ્રીયતમજીની સંગે,
એણે પ્રીતલડી ન પીછાણી, માગ મનની મને સમાણી

અજાત શત્રુ— (લગ્ન વિધી)

રમણી તમે ઓરાં આવો
જમણા કરને લંબાવો ચોઘડીયું વીતી જાય છે,
અહીં માંડવડા બંધાવો...............................
તમે સાજનીયા બોલાવો કોની લંકા લુંટાય છે—
સસરાજી શરણાઇ વગાડે સાસુજી તમે તાસાં
ભુંગળ નાનાભાઇ વગાડે પત્ની વ્હેંચે પતાસાં—ચો.
વેવાઇમાં ગંગારામ છે દાપારાં દીલારામ છે.
જાનઇયા આખું ગામ છે પછી સાજનનું શું કામ છે.
અલમ શ્યામા શ્યામ અવો આમ.
આપે આશીશ ગંગારામ, બોલો સઘળા રાધેશ્યામ

એક હી ભૂલ— (પૈસાનો પ્યાર)

બાબા પૈસેકા જુટા હૈ પ્યાર ભુલ હૈ ભુલતે હો,
હૈ દીખાવેકી ઇસકી બહાર મોંહમેં ઝુલતે હો;
ભાગ્ય તારા ઝગમગે દોલત મીલે ઇસ્મત મીલે;
રસ રંગકે જલસે જમે અહબાબકે ગમ ઘટ રહે.

સબજી બજા જીહાં કહે હમ મકકા ભરતે રહે,
ઝુટી ખુશામદ પ્યારસે જેબ અપની વો ભરતે રહે;

એક હી ભૂલ—

મુજ ભોલીકો ભરમાયરી મા કૈસે કરૂં,
સીધી સાદીકો ફુસલાયરી મા કૈસે કરૂં.
મેરે પીછે પીછે આવે પ્રેમ બાત સમજાવે.
મેરા લે ગયા વો મન કૈસે છીનતી,
પ્યારી કેહુકે બુલાવે ઐસી બાત કયુંકર ભાવે,
વો તો માને નહીં એક મોરી બીનતી.
લાગી અસી અરરર....રરર....રરર....રરર
હાયરે મા કૈસે કરૂં....મુજ ભોલીકો૦
ઇસકી ચાલ ઔર ઢાલ, કરે મનકો બેહાલ
મારે તીર નયનવા ઇસકે,
કરે જોસ જોરી પ્રીત યે કયસી નીકાલી રીત
મુજે મોહે અધીકાર મોપે કરકે,
છાતી મેં હો થરર...રરર....થરર....રરર હાયરે
મા કયસે કરૂં....મુજ૦

સત્તાનો મદ:— (ભજન)

તું ચેત મુસાફર વહી જશે છે સમય .ઘડી કે બેઘડી.
એ........મસ્તી મનમાં રહી જશે છે સમય ઘડી કે બેઘડી.
છે આંખ છતાં કાં અંધ બને !
લઇ દીવો હાથ માં કુવે પડે !

અભિમાન અશ્વપર ચડી ચડી.............છે સમય૦

કંઇ ચેત હજી અજ્ઞાની
થઇ જશે જીવન પાણી પાણી.

પળમાં જો કાળ જશે જકડી........... છે સમય૦

પડતીના પડઘા પડી રહ્યા,
દુઃખના ડંકા ગડગડી રહ્યા.

જો વિપત વાદળી શીરે ચડી.............છે સમય૦

સત્તાનો મદઃ— (માયાના બંધન)

હું કોણુ અને આવ્યો કયાંથી એ ભેદ નહીં સમજે મનમાં
લપટાઇ બને મોહાંધ અતિ માયાના બંધનમાં—પડી માયાના૦
કર્મ પ્રમાણે જન્મજ ધરતો નહીં કરૂં પાપ એ કરાર કરતો
જીવ જન્મતા ભુલે સઘળું હું અહીંયા તુ ત્યાં—પડી માયાના૦
યૌવનમાં એ ધન જોબનમાં મુગ્ધ બને તરૂણીના તનમાં
ઉંચું જોઇ ચાલે અભિમાની ઉછળે કયાનો કયાં—પડી માયાના૦
બુઢ્ઢાપામાં કાયા કંપે તોય ઉપાધીથી નહીં જંપે
કાળ પાશમાં પડી આખરે આવે જ્યાંનો ત્યાં—પડી માયાના૦
લાખો જીવ હમેશાં જાતા મૃત્યુના મુખમાં હોમાતા
તો પણ જોનારા પોતાને અમર ગણે મનમાં-પડી માયાના૦
એ ઘટમાળા આ દુનીયાની સમજે સહુ જ્ઞાની અજ્ઞાની
છતાં મોહમાં ભુલા પડે છે વિશ્વ વિષમ વનમાં—પડી માયાના૦
આત્મા છે અવિનાશ સદાયે નિર્વિકાર છે એ સમજાયે
મળે શાન્તિ ત્યાં કર્મ ક્ષય થતાં આત્મ ચિંતનમાં
મહા પરમાત્મા ચિંતનમાં.

અટંકી વીરઃ— (કુસંપના ફળ)

મિથ્યા મમત મોટાઇમાં કુસંપ વધતો જાય છે!
ભારત ભૂમિનું ભયંકર ભાવિ મને દેખાય છે!
પ્રલયના પૂરમાં, જુઓ નૌકા તણાએ દેશની—
ફાલી ફુલી ફુલવાડીઓ કરમાય છે આ દેશની—

× × × ×

ઐકયતાને સાધવા આપ્યું અમે બલિદાન છે!
પ્રતિજ્ઞાને પાળવી એ ધર્મનું અભિમાન છે!
લાડીલી કન્યાને કન્યાદાન આજે આપજો—
સોલંકી ને પરમાર વચ્ચે સંપ શાંન્તિ સ્થાપજો—

× × × ×

કીર્તિ સ્થંભ— (પ્રમદા પુરાણ)

લખી શ્લોક દશ હજાર, કરૂં શાસ્ત્ર હું તૈયાર
ધાર્યું પ્રમદા પુરાણ એનું નામ છે—
સ્ત્રીથી શોભે છે સંસાર, સ્ત્રી છે સઘળા સુખનો સાર
એને આધીન રહેવામાં આરામ છે—
પહેલાં શ્લોક લખાશે એ, સ્ત્રા એ ધરતી માતા છે
તારે તેમજ બોળે તે, એને ચરણે હજારો પ્રણામ,
ઘરનો રાજા નર કહેવાય, પ્રમદા પ્રધાન તેનો થાય
એમાં કોણ શ્રેષ્ઠ કહેવાય, અહીંયાં સઘળા પ્રમનો વિશ્રામ છે
સ્ત્રી છે દાળ પુરૂષો ચોખા, સ્વાદ ભેગા તોએ નોખા.
એમાં કોના કરવા ધોખા, અહીંયાં પ્રમદા પુરાણ તમામ છે—

તારણહાર—

અજાણ્યા તે સ્નેહ કેમ કરીએ સાહેલી
અણજાણ્યા તે પંથ કેમ જઇએ-સખી.
પ્રીત સાગરનાં વારી છે ઉંડાં સાહેલી
જોઇ જોઇને વિચારી પાય ધરીએ-સખી.
ભેદ કંચન કથીર તણા જાણી લઇએ
નહીં ઉજળાંને દુધ સંખી માની લઇએ
હૃદય પરખે કે હૃદય અમે અર્પી દઇએ
નયન નીરખી પીછાણે પ્રાણ વારી જઇએ.
નહીં પ્રેમના બજાર આ સંસારમાં સાહેલી
હૃદય રત્નના વેપાર કેમ કરીયે-સખી.
મળે સાચા ઉરહાર પછી શાના વિચાર
અહી સાચા ભવતાર પાર તરીએ-સખી.

તારણહાર—

પુછી જો જગતના ધનવાનોને પૈસા કયાંથી આવ્યા
કાળાં ધોળાં કૈંક કરીને કૈંના માલ પચાવ્યા
કરી ઉચાપત માલ બીજાના આખર કોઇ ન ફાવ્યા
માળાના મુળગા જાતામાં કૈંક ફરે હડકાયા
બાગબગીચા કૈંક બંગલા પૈસાથી બંધાયા
સત્ય નિતિની ભલી ઝુંપડી જયાં ઇશ્વરની છાયા

તારણહાર—

અજબ રત્ન એક આપું ન આપું કહો આપું
તો-એને છુપું રાખશો ?

રત્ન મોંઘુ જો હોય એ તમારૂં હા'–તમને બહુજ
પ્યારૂ તમારૂ ગણીને તમે રાખશો.
વાટ ઘાટે એ રત્ન કાંઇ મળતાં નથી,
એમે જુઠી લાલચ જોઇ ઢળતાં નથી
જો ! જો ! કલ્પવૃક્ષ રોજ રોજ ફળતાં નથી
પ્રાણ સાટે સ્વીકાર રાજ સુંદર ઉપહાર
ગણું પ્રાણુથી અધિક પ્રાણુ માનશો.

તારણુહાર—

નંદનવન સમ દેશ આ જેનાથી સોહાય
ભારત રમણી આજ તે ચરણ તળે ખુંદાય
જગતનાં આંસુ લ્હોનારાં લુછો અબળા તણાં આંસુ
વહે છે આજ ચોધારા લુંછો અબળા તણાં આંસુ
તમારા દેશની લક્ષ્મી તમારૂં તેજ ને ગૌરવ
અરે સન્માન ચાહનારા લુછો અબળા તણાં આંસુ
નથી એ અશ્રુનાં બિંદુ ભર્યાં છે બિંદુમાં સાગર
જશે આ દેશ પાતાળે લુછો અબળા તણાં આંસુ

તારણુહાર— રાગ–કવ્વાલી.

દિવાના પ્રેમના પંથી પ્રિતીના પંથ જાશો ના
સુધા માનો એ વિષ પ્યાલા પીશો કે કાને પાશો ના
કીનારા નહીં જડે શોધ્યા વિષમ વમળે ભમી મરશો
એ સાગરના અતલ તલમાં હૃદયને કોઇ ખોશો ના
દિવસને રાત રોવામાં નયનમાં નીર ના રહેશે.
અરે છે પ્રેમ દાવાનળ વિશાળ જ્યોતિને જોશો ના.

તારણુહાર—

દેખાદેખી કરવા જાય, એના ઢેડ ફજેતા થાય,
આખર ઇજ્જત લીલામ બાવી થાય છે.
ભલે હંસ થવા જાય નકલ અસલ ભૂલી જાય
આખર બગલા તે બગલા કહેવાય છે.
હે ! વાંદરચાળા બહુ કરીએ, પ્રગટ હાંસી થાય;
ભુલ્યા ત્યાંથી સમજો વ્હાલા
સોળે સજે શણગાર સંખણી, પદમણી ના થવાય,
ભુલ્યા ત્યાંથી સમજો વ્હાલી, હવે છોડ લવારી છોડ.

વીર ભુષણુ— (સારૂં કોણ ?)

પડજો સંસારમાં વિચારી, પરણશો ના કદી નારી.
રહેજો ભલે બ્રહ્મચારી, પરણશો ના કદી નારી.
ભૂંડી કો ભારજાથી પડતાં પનારાં જીંદગી જઇએ હારી;
કોઇને કહીએ તો થાય ફજેતા રહેવું સદા મન મારી–પરણશો
નિર્લજ નગુણી જાતિ નરોની એથી નિંદાય છે નારી;
પોતાનો વાંક તો જરીયે ન જોતા અબળાને પાડે ઉતારી
પુરૂષની જાત છે નઠારી...પરણશો.

વીર ભુષણુ— (કયાં ગઇ ?)

કોઇ કહેશે કે જુવાની કયાં ગઇ !
મદભરેલી જીંદગાની કયાં ગઈ !
ગર્વથી કહેવા થશે આનંદમાં ઉલ્લાસમાં,
રાગના અનુરાગમાં કે પ્રેમના અભ્યાસમાં,
ના ખબર યુવા દિવાની કયાં ગઇ !

આવશે જ્યારે બુઢાપો કાય ડગમગ ડોલશે;
ભોગવ્યું જો નહીં હશે તો ત્યારે પસ્તાવો થશે.
ભોળશું મુકી ગુમાની કયાં ગઇ !

અંશાવતાર—

ધારો કે ધન ખરચી નાખ્યું અને દરજ્જો જાય
ધારો કે રૂશ્વત ખાતાં જો પાપ કદી પકડાય
શ્વસુરજી કહો પછી શું થાય ?
ધન પ્રભુના રાજ્ય મહિં એ ઘર ભરવામાં સાર
પરમેશ્વરના રાજ્ય મહી છે ઘોર પાપનો ભાર
શ્વસુરજી કહો કેમ વેઠાય ?
ખરી શીખામણ સમજો નહિ એ છે અક્કલની તાણ
અમ જેવા ભોળાભાનો બેલી ભગવાન
શ્વસુરજી એજ અમારો ન્યાય !

અંશાવતાર—

મારો મીઠો સંસાર તોય જામે તકરાર
રોજ લડતાંને પાછાં મનાતાં અમે
એ છે મુરખ જરાક હું છું હઠીલી જરાક
નહીં કરીએ કબુલ અમે કોઇ કોઇનો...વાંક
નમ્યું આપે ન કોઇ કલેશ ક્યાંથી શમે
રોજ હારે છે એ ને મનાવે મને
માફ માગી ને અંતે રીઝાવે મને
રહે મારી સરસાઇ એજ મુજને ગમે

વીરના વેર—

એ માતૃભૂમિના સૂર્ય થયા નિસ્તેજ આજ કહો શાથી?
સ્વાતંત્ર્ય સરોવર રાજહંસ પરતંત્ર થયા કહો ક્યાંથી?
ગૌબ્રાહ્મણના પ્રતિપાલ એ ક્ષાત્રપાલના બાળ
રણહાક પડી વીર ઉઠો દુંદુભી ગાજે,
એ દેશબંધુ કરશસ્ત્ર ધરો નિજ જન્મભૂમિને કાજે
દીન હિંદમાત ચોધાર રડી કરે આજ પોકાર
એ અશ્રુ લુછવા બનો શિવાજી સાથી
કેમ દીલ્હીપતિના દાસ બન્યા એ! ક્ષાત્રવીર ભડભાથી

વીરના વેર—

હળવે હળવે ડગલાં ભરજે સખી જીવન જલ છલકાય નહીં,
હૈયે મુજને કંઈ થાય સખી શું થાય બળ્યું સમજાય નહીં.
મદઘેન ચઢયાં તુજ લોચનમાં કહે કોણ વસ્યું તનમાં મનમાં
કોઇ આવી વસ્યું મમ લોચનમાં બળી મીટ મીટ સમાય નહીં.
જોજે અધુરી મધુરી કળી તું કોઇ ભોગી ભ્રમર ચુંમી જાય નહીં.
રસચુમ્બન તો જીવન બંધન જીવ જાય છતાં તુટી જાય નહીં.

સ્વામી ભકતી—

પ્રવીણ છું ચપળા ચતુર સુજાણ મધુરૂં બોલી મારૂં બાણ.
દરબારીની દુલ્હેન હું છું દાવ પેચ રમનાર.
પ્રપંચની હું જાળ બીછાવી સપડાવું શિકાર
ખુદા ભેદ તમામ ખુશામત સાધન શ્રેષ્ઠ ગણાય.
ખુશામત ખુદાને પ્યારી ધાર્યું સર્વે થાય.

સ્વામી ભક્તી—

ભેટ આ કર કંકણોની આપને ચરણે ધરૂં,
માલિકને માટે કહો તો પ્રાણ મારો પાથરૂં,
સ્વામી ભક્તિમાં કર્યું સૌભાગ્યનું બલિદાન છે;
દેશ ભક્તિનું અમારા હૃદયમાં અભિમાન છે,
પ્રાણ સાટે ધર્મ છે ના પ્રેમની પરવા કરૂં;
મુક્તિનો એ માર્ગ છોડી હું નહિ પાછી ફરૂં;
કામ આવે આપને તનની ઉતારૂં ચામડી,
જીવનના શ્વાસ છેલ્લા સ્વામિ ભક્તિના ભરૂં.

સ્વામી ભક્તી—

આવે દાવ સોગઠી મારે બગડી બાજી જીતી જાય
ભાયડાની વાતો ન્યારી.
છે સાહસ કરનારી, જેના ભેદ નહિ સમજાય;
બાયડીની પણ બલિહારી.
હોય ગમે તેવા પણ અહીં મૂછાળા રહેવાય,
મૂછના પાણી સામે સ્ત્રીનાં પાણી ઉતરી જાય;
ભાયડાની વાત ન્યારી.
ધાર્યું પોતાનું કરનારી નારી જાત ગણાય;
એક ચોટલાવાળીથી આખા આલમ અંજાય;
બાયડીની પણ બલીહારી.

અંશાવતાર—

વશમાં છે પ્રણય પંથ કંથને ભરોસે
રસના સિંધુ અનંત કંથને ભરોસે

ઉંડા આકાશ અને પાંખો બંધાઇ રહી
ઉડવા અભિલાષ વંત કંથને ભરોસે
જગની અજાણુ અમે સોંપ્યાં તન પ્રાણુ અમે
અધુરા છે જીવન ગ્રંથ કંથને ભરોસે

સમ્રાટ—હર્ષ— રાગ ઉસ્તાદી

ગરવા લગાલું સાવરીયાં
સુરતીયાં તોરી મનકો લોભાઇલી !
તિરછી હય તોરી નજરોયાં—સુરતીયાં તોરી
નિરાલે સબસે જહાંમે યે હુસ્નવાલે હય
નજર ચુરાકે જીગરપર લગાને ભાલે હય
હજારો સેંકડો દિલ પાંઉસેં મીસલ ડાલે
ઔર દેખનેમેં બડે સીધે ભોલે ભાલે હય
મારી કટારી પ્રેમકી કારી
બારી હય મોરી ઉંમરીયાં—સુરતીયાં તોરી.

સમ્રાટ હર્ષ— (વિદાય)

વિદાય. વ્હાલમ ! તમારી લેતાં, જવું અમારે રડી રડીને !
જીગર અમારાં જળી જવાનાં, નયનથી આંસુ પડી પડીને !
ભર્યાં સરોવર થયાં અદીઠાં, જણાયાં મૃગજળ તમોને મીઠાં,
તમે એ મૃગજળ પીજો સુખેથી, જીગરનાં પ્યાલા ભરી ભરીને !
અમોને ન્હોતી ખબર તમારી, દશા, આ કરશો તમે અમારી
હસી રહ્યા છો હવે અમો પર, કત્લ કલેજાં કરી કરીને !—

કીર્તિ સ્થંભ— રાગ ભજન.

એક સમય એવો હતો, હતાં રાજ્ય ધન ધામ
આજ સમય છે એજ કે, સરવર તીર મુકામ

મનવા ... ... નવ કરીએ કંઇ કલેશ,
કોઇ દિન હોયે રાજ સિંહાસન, કોઇ દિન સાધુ વેશ.
ચડતી પડતી ચક્રનાં એ સઘળાં તોફાન
નહિ હર્ષ કે શોક જ્યાં હરિ ઇચ્છા બળવાન—

કીર્તિ સ્થંભ—

નરસિંહ ચાલ જઇએ કાશી, ડબકાં મારીએ એકાશી
૮૨, ૮૩, ૮૪ થી છુટીએ
સારા પંડિત જોતાં જઇએ, ૧, ૨, ૩, ૪ રાતો રહીએ.
નવાં નવાં અફીણ ખાઇએ,
ચાલ ભાઇ લાખેણી મઝા લુટીએ.

મધુ માસમાં ગ્રહણ એમાં કરીએ જઇ તર્પણ
લાડુ કરીએ બે ત્રણ મણ જમવા ચતુર પંડિતોને ચુંટીએ
પરશાન દર્શનથી શીવરાયા પુરો પાવન કરીએ કાયા
ત્યાંથી હરખાયા હરખાયા જઇએ,
સસરા સાળા બંધુને કુટીએઃ-

કીર્તિ સ્થંભ—;ઃ રદયની વાતઃ-

દિવસો વીતે વાતચાતમાં, નાની લાગે રાતજો
જાણે હમણાં રાત પડીને, હુમણાં થયુ પ્રભાતજો
એવા એ દિવસો તે ક્યારે આવશે.

આણુ. આવે સાસરીયેથી કરે મશ્કરી સહીયર જ્યારે
ઉપરથી રીસાઇયે ત્યારે, હૈયે હોયે નિરાંતજો—એવા,
ભાન રહે નહિ રાત દિવસનું, રસભરી શી વાતો કરતાં

જાય હજારો રાત છતાં પણ, ખુટે નહિ એ વાતજો એવા.
જે ઘડી આખા જીવન ભરમાં, એકવાર આવે જીરતરમાં
એ ઘડી આગળ આ જીવતરનાં કંઇએ નથી વિસારત. જો-એવા

કીર્તિ સ્થંભ માટીનો મહિમા.

માટીની પ્રભુતા વડે સજીવ છે સંસાર
મર્મ ન સમજે તે નરો ભુમી ઉપર ભાર,
ભુમિના નાથની ભુમિ બધી કહેવાવ માટીમાં
સકળ સામ્રાજ્ય સમૃદ્ધિ બધી સરજાય માટીમાં—
કહી માટી તણી કાયા, અને માટી માંહિ માયા
જગત સરજાય માટીથી અને લોપાય માટીમાં—
મુઠીમાં માટી ભરી ભર્યો રાજ્યનો ભાર
કરૂં દાન આ હાથથી, રાજ્ય તણા ભંડાર

કીર્તિ સ્થંભ— રાગ ગઝલ

આ પૃથ્વિ છે પરમેશ્વરની, પૃથ્વિપતિ એ એક છે
જ્યાં ભુપતિ છે કેંક પણ ભુમિપતિ એ એક છે—
જે અન્નનાં કણ એકમાં લાખો કણો ઉત્પન્ન કરે
જે બીજમાં વૃક્ષો શમાવે. અકળ અતિ એ એક છે—
જેની દયા મોટા થકાં પણ રંક પર ઝાઝી રહે
એ દીનનો આધાર જેની, અકળ ગતિ એ એક છે

કીર્તિ સ્થંભ—

મારે સાસરીયે જઇ કોઇ કહેજો એટલડું
પ્રીતમજી આણા મોકલે.
મને પીયરીયામાં હવે લાગે એકલડું. પ્રીતમજી આણા મોકલે

રાત જાગી જાગીને જાય છે
આંખ મીચું તો સ્વપ્નાં દેખાય છે
મારૂં હૈડું ભાન સાન ખોઇ થઇ ગયું ભુલકણું—પ્રીતમજી
મને મહેણાં મારે સાહેલડી
ફાલી ફુલી છે જીવનની વેલડી
ઘેલી થઇ છું વીરડું બળે છે કાળજડું—પ્રીતમજી.

કીર્તિ સ્થંભ—

સજીલે સજીલે સજની તું શણગાર
ગુંથીલે સ્નેહ સુમનના હાર, અલી એ હમણાં આવશે
સખી એ છે સાચા શણગાર
હારથી મોંઘા હૈયાહાર મળ્યાથી મનડું માનશે
હૃદય હોય સુંદર સજની ત્યાં ડોળ વૃથા શાને
સુંદરતા લુખી નવ શોભે હૈયાં હરવાને
સ્વજનના નયનોથી સત્કાર
ઉઘાડો મન મંદીરના દ્વાર અલીએ હમણાં આવશે

માલવપતિ— રાગ ગઝલ

હૃદયના શુધ્ધ પ્રેમીને, નીગમનાં જ્ઞાન ઓછાં છે,
ન પરવા માનની તોયે, બધાં સન્માન ઓછાં છે.
તરી જાવું બહુ સ્હેલું છે, મુશ્કીલ ડુબવું જેમાં,
એ નિર્મળ રસ સરીતાથી ગંગાસ્થાન ઓછાં છે.
પ્રણય કલહે વહે આંસુ ચુમે ચાંપી હૃદય સ્વામીન્
અરે એ એક પળ માટે જીવનનાં દાન ઓછાં છે.

સિરાજુદ્દૌલા— રાગ ગઝલ.

ગંધ છતાં એની છબી આવે નજરમાં,
આંખો ગજબ જાદુ ભરી ખુંચે જીગરમાં,
દેખાવમાં ભોળી છતાં જાદુ ભરી એ,
રાખે હજારો તીર કાતિલ વાંકી ભમરમાં
ગાલો મહીં લાખો ગુલોની લાલી છુપાવી,
ઉભી હતી નજાકત ભરી એ રશ્કે કમર ત્યાં,
પરવા ન તાજો તખ્તની એ નાજો અદાપર,
વણમૂલ વેચાયા અમે માશુકના કરમાં.

સિરાજુદ્દૌલા— રાગ કવ્વાલી.

જેવી કરે જે કરણી તેવી તરત ફળે છે,
બદલો બુરા ભલાનો, અહીંનો અહીં મળે છે.
ઉંચે ચડે છે જ્યારે, સહુને એ તુચ્છ ગણતા,
પટકાય જ્યારે નીચે, ત્યારે સમજ પડે છે.
હસંતાઓને રડાવે, રોતા ઉપર હસે જે,
રોનાર તેને કોઈ, આખર નહી રહે છ.
આપ્યા વિના ન મળશે, વાવ્યા વિના ન ફળશે,
ઇન્સાફ એજ કુદરત અહીંનો અહીં કરે છે.

સંસાર સાગર— તબીયતનો તમાસો.

હું તો નાજુક તબીયત વાળી, મારી તબીયતને સાચવજો,
મારા મીજાજને સંભાળી, મારી તબીયતને સાચવજો.

અમ્માની માનીતી હું છું, પપ્પાને બહુ પ્યારી,
વાત કરે કોઈ ગુસ્સે થઇ તો, ધડકે છાતી મારી.
ઉઠી સવારે આઠ વાગતાં તરતજ ચા પીનારી,
લેટ થાય જો મીનીટ એક તો તબીયત જાશે મારી.

સંસાર સાગર—

ઘરને સંભાળી રાખતાં, વાડી જતી રહી;
લટકારીને લોભાવતાં, લાડી જતી રહી.
સીધી સડક જાતો હતો. ત્યાં થાંભલો નડયો.
મોટર હમારા પ્રેમની આડી જતી રહી.
જાવું હતું દાદર ઉપર, પણ ભાન ન રહ્યું,
એ મોહમાં માહીમની, ખાડી જતી રહી

અજયધારા—

જયાં નથી ગરજ તલભાર સખી ત્યાં ગરજુ થઇ કાં જઇએ
છે એ જીવન આધાર એમને ઝાઝુ તે શું કહીએ
અંકાય નહી અણમૂલ સ્નેહનાં મુલ કદી આ રીતે
સજની નવીન કોઈ રીત શીખવશે આજ પ્રિતમજી પ્રીતે—
જળ સરિતાનાં જેમ રત્નાકરમા ભળી થાય છે ખારાં
અમે ભળ્યાં તમોમાં એજ પ્રકારે નથી લેશ પણ ન્યારાં
છે એજ સ્નેહ ત્યાં માન અને અપમાન તણી શા પરવા
યાચો ક્ષમાના દાન કરે રસ પાન કલહ પરીહરવા.

વીર ભુષણ—   વિરનારી.

વાયા વીરત્વના વાયરારે ! હવે થઇને અધીર;
રમણી રણુ જીતવા નીસરી.
કોમળ હૈયાંને એનાં કુમળાં શરીર................રમણી.
જાગ્યા ઉજાસ એના અંતરના બારણે,
માતૃભુમિની ભીડ ભાગવાના કારણે,
કેસરીયાં કાળજાં ને કેસરીયાં ચીર..............રમણી.

વીરના વીર—

નયને છાના અશ્રુ સારે શાને રડતી તું ચોધારે,
વારેવારે શું સંભારે તારા દર્દી દીલડાની કહેને દવાએ કંઇ,
દર્દી દર્દીની ગત જાણે ઘાયલ વાગ્યા ઘાવ પીછાણે,
કોઇની પીડા કોઇ શું જાણે.
જગતમાં દર્દી દીલડાંની તો છે દવાઓ નહીં,
કદર નહીં દીલની જેને એને તે દીધ કાં દીધા;
જે રસ્તે લુંટાયાં જેહની એ રસ્તા શીદ લીધા;
વિષયમાં અમૃત કયાંય ન દીઠાં.
ખાલી કોમળ કાળજડાને કંપાવો નહીં,
બાઇ મીરાંને જઇને પુછો કે કાતીલ વિષ કેમ પીધાં;
દમયંતીને જઇને પુછો વનમાં શા સુખ દીઠાં,
સાચી સતીનાં મેં વ્રત લીધાં.
કોઇ બીચારા કુમાર દીલને સતાવો નહીં.

વીરના વેર—

આવી તમારે દ્વારે સંદેશ એક દેવા,
શીખવ્યા તમે જે પાઠો પાછા તમોને કહેવાં.
જે માટીમાં ઘડાયાં માનવ અમારાં,
જે માટીમાં જડાયા વીર પૂર્વજો તમારા.
તરસી બની એ માટી મમ રકત દાન લેવા,
જવાળા તમે જગાવી નિજ દેશ ભસ્મ કરવા,
બલિદાન બની એમાં વિભુતિ શરીર ધરવા,
રણચંડીકા બનીશું રણજંગ આજ લેવા.

સમ્રાટ-હર્ષ— કર્મયોગ—

જયાં કર્મયોગની દિવ્ય વહે છે ધારા !
ત્યાં વંદન આજ અમારાં !
જયાં આત્મ ત્યાગમાં આન ગીતનાં ઝયારાં;
ત્યાં વંદન આજ અમારાં !
એ રણશૂરા શસ્ત્ર ધરે ના; ધૈર્ય બાણ ધરનારા;
વિશ્વ પ્રેમમાં વિશ્વ ડુબાડી, વિશ્વ વિજય કરનારા—જયાં
કર્મયોગ એ જગ સેવા છે, ત્યાગ સહુ ત્યાં ન્યારા;
કર્મવીર તેને કહેવા જે સેવક થઇ ફરનારા.
કર્મવીર તેને કહેવા જે સેવક થઇ ફરનારા
જગતારીને તરનારા
ત્યાં વંદન લાખ અમારાં—જયાં

વીરના વેર— રાગ કવ્વાલી

મદ મોહમાં દીવાનાં સંતાન આ અમારાં;
લુંટી રહ્યા છે સન્માન એ તમારાં,
ગૌરવ ઘટયાં અમારાં કીર્તિવરી એ બીજાને;
ડુબ્યા હતા તે તરતા ડુબી ગયા છે તારા.
મિથ્યા પ્રમાદ ત્યાગો કર્તવ્ય પંથ લાગો,
નીદ્રા તજીને જાગો જગને જગાવનારા—

વીરના વેર— અબળાનો પોકાર.

આર્યતણા સુધરે કહો કયાંથી જગમાં ઘર સંસાર
સ્વાર્થ માટે દીન અબળાને મારે મુંગો માર.
કુસુમકળીના શીર પર નાખે ધગધગતા અંગાર,
વૃધ્ધ લગનના પાપે સળગે અમ સંસાર;
કહોને કયાં કરવા પોકાર.—
પાળી પોશી ગાય ગરીબડી બાંધે કસાઈના દ્વાર,
એ બાળાના માત પિતાને હજાર છે ધિક્કાર;
કરે જે લોહી તણા વેપાર.—

વીરના વેર— માંકડની મોકાણુ

અમે કોને જઇને કહીએ માંકડ બહુ કરડે બહુ કરડે,
ખાટલામાં હોય તો ખંખેરીએ અને ગોદડાં નાખીએ તડકે
અડધી રાતે એતો ભીંતેથી ઉતરીને ચડપ દઇને ચટકે,
અડધી રાતનો ઉજાગરો થયો ત્યારે ધણીને ચઢી ગઇ રીસ
ધડંમ દઇને ધોકો માર્યો ત્યારે ભાંગી ખાટની ઇસ.

વીર ભુષણ—

જોતાં ઉપજે છે મોહ; મળતાં મતિ ભમાવે,
અંગે ધરતા એજ ગર્વ અતિ ઉપજાવે
અમે સર્વથી શ્રેષ્ઠ એજ વિચાર આવે,
કદી શોભશે દેહ; મનને નહિ શોભાવે.
આ ઝળહુળતા કાંકરા શોભા નહિ પણ ભાર છે,
સદ્‌ગુણ સેવા ભાવના એ સાચા શણગાર છે.
કામ ન આવે કંઈ છતાં આ દુનીયા અંજાય છે.
મણિ મુકતાના મોહમાં ઘોર કુકર્મો થાય છે.

સ્વામી ભકતી—

કાળી કાળી આ જોઇ ભમ્મર તારી તમ્મર આવે
ને આંખો ઘેરાય છે.
ઢાળી ઢાળી આંખલડી મદભર ઢાળી
મારી ખીલતી જુવાની ઉભરાય છે.
કામણગારા આ કાળજાં કોરાય છે.
ઘેલાં ઘેલાં હૈયાં હરખાય છે,
તારી બોલીનાં બાણ વાગી જાય છે. હાય—
અજબ મોહિની આંખમાં, ચતુરા ચિત્તની ચોર,
સોંપી તારા હાથમાં મારા દિલની દોર;
અરશો મા આઘા રહો, વ્હાલા લહેરી લાલ;
સોઘો ને સસ્તો નથી, આ છે મોંઘો માલ—

વીર ભુષણ—

સજની રે ! મને વાગી કાંકરી,
નાની હું પનિહારી, નફ્ટ એ વિહારી,
હું તો હારી નજર સમ લાગી કાંકરી.....સજની,
કાંકરી નહિ એ મોહબાણ છે પીડા વણ માગી,
ઘટપર તાકી હૃદયપર વાગી કાંકરી અનુરાગી....મને

શૃંગાર ગોપી કૃષ્ણના જુના થયા છે કયારના,
તરસ્યા નવિન રસના અમે લોગી નવિન શૃંગારના
શૃંગાર રાધાકૃષ્ણના વેશ્યાઓથી જે સાંભળે;
તેને ખરા શૃંગારની સમજણ કહો કયાંથી મળે!...સજની

વીર ભુષણ—

આ સંસાર અજબ ઘટમાળ,
સૌ સૌના છે પંથ નિરાળા સૌના જુદા હાલ.
કોઈ શકિતથી, કોઇ યુકિતથી, કોઇ બુધ્ધિને કપટકળાથી
ચલવે છે વહેવાર.......
સર્પ મરે લાઠી નવ તૂટે એ યુકિતની જાળ...આ સંસાર.
એકના બુરામહીં ભલું બીજાનું થાય,
રવી જો આથમે તો ચંદ્રથી ઉગી શકાય.
ભલાઇ ને ભુંડાઇમાં વિધિ તણો એ ન્યાય!
એ ન્યાયે કોઇનું શું થાશે અની શી જંજાળ!
શીખવી સ્વારથની સંભાળ....આ સંસાર.

લગ્ન બંધન—   નવો જમાનો—

અંગ અંગમાં (૨) યૌવન ઉભરાય.
તંગ ચોળી આ ફાટી ફાટી જાય....તંગ
શીક્ષણ સુધારાનું લીધું છે કારણું
અંદર એજ લગ્ન નવ થાય,
બાર ને પંદરની સખીઓ ગઇ સાસરે
જીવ મારો બળી ખાખ થાય....તંગ.

પહતાં નજર મારી પડી છું પ્યારમાં
હીયર પોંપોંને ચિત રહાય
એન્ગેજડ થઇ છાનીમાની હું પ્રોમીસથી
લગ્ન માટે ન બોલાય....તંગ ચોળી.

સ્વામી ભક્તિ—

વાગી જાશે આ નેન કટારી
મારી સામે ન જોશો (૨)—વાગી.
જાસુસી કરનારી આ છે ઘરવાળી મારી
કેવી તેજી તલવાર છે એધારી
આ મન હુલનાગી—વાગી.
જોશો તો જખમી થશો, ઘાવ નહિ રૂઝાય;
એ ઘાને રૂઝાવવા નથી કોઇ ઉપાય
વસમા એના ઘાવ છે, વસમી એની ધાર;
આરપાર ઉતરી ગઇ, તારી નેન કટાર.

લગ્ન બંધન   સ્રીઓની સ્થીતિ—

અધમ આ અબળાનો અવતાર, હતભાગી હિન્દ મોઝાર
પિયરીયામાં નાની વયથી કરવા કામ અપાર
યોવનના અંકુર ફુટતાં ખોળે રમતાં બાળ...
યુવતી અભાગી લાગે વૃદ્ધા આવી પકડે કાળ.
કાં મરતી કાં વિધવા બનતી યૌવનમાં તત્કાળ...
વૈધવ્યે તપતી બળતીને રહેંસે લોકાચાર
આંસુ ખુટે આંખથી આખર કરતી અધમાચાર....

કાશ્મીરનું પ્રભાત—   (રાગ ગઝલ)

ઘેલી બની છું પ્રેમમાં સ્વીકારતા શાને નથી ?
પ્યાલી ભરીને પ્રેમની શાને મુને પાતા નથી ?—ઘેલી૦
અંગો બળે છે આગમાં નિષ્ઠુર કાં ઉભા રહ્યા ?
ખંજર ખુંપાવો દેહમાં શાંતી મુને થાતી નથી—ઘેલી૦
વ્હાલા હું થી રહેવાય ના મુઝાય આ જીવ જાય છે,
પાયે પડું છું આપના શાને ચુમી દેતા નથી ?—ઘેલી૦

શાલીવાહન—   રાગ-કવ્વાલી

મીઠી નજરના તરસ્યાના તરસ્યા બની રહેજો,
સિંધુ તમે તો બિંદુ સમ અમને ગણી લેજો.
છે સાગર હૃદય તમારાં, ત્યાં શાં અભિમાન અમારાં,
નિભાવજો સરણાંગત જાણી દોષ સહી લેજો.
જીવન તમારે ચરણે આત્મા તમારે શરણે.
મમ આત્મ તણા પરમાત્મ બનીને અંતરમાં રહેજો:—

ગર્વ ખંડન—   (વરઘોડો)

બસ વાંઢા મેણું જાય, ભલે જે થાવાનું તે થાય
મારૂં હૈયું હરખાય, હવે આપણુ ચઢશું વરઘોડે-(૨)
લટકાળી લાડી જોડે, પરણીશું આપણુ કોડે;
ભાડાની મોટર દોડે, હવે આપણુ ચઢશું વરઘોડે-(૨)
પરણેલા પસ્તાવો કરતા તે પસ્તાવો ખોટો;
દોરંગી દુનિયામાં કયાં છે પરણેલાનો જોટો;
હવે જાન કયારે જાય, કયારે ગીતડાં ગવાય;
માણુસોમાં લેખાં થાય, હવે આપણુ ચઢશું વરઘોડે-(૨)

વીર ભુષણુ

નિઃસાસા કોઇના નવ લઇએ.
દીલ પ્રભુનાં દીધેલ ગણીને દીલને છેહ ન દઇએ.
સાગર નદીએ પાછી વળે, તોએ જળ કયાં જાશે?
વૃક્ષ આશરો આપે નહિ, તો વેલીનું શું થાશે
એ કરૂણા નહિ ઉપજે તેને, કેમ દયાળુ કહીએ....
પાંખ પંખીની કાપી નાંખી પછી ઉડવા કહેવું!
કોઇના દીલમાં દવ સળગાવી પછ્ય જીવવા દેવું.
આ જીવનથી મોત ભલું એ સમજવા કયાં જઇએ

વીરના વેર—

કોઈ કહોને કે કોઠ બધા કયાંથી પુરાય (૨)
મારા મનડાની મનમાં સમાય હાય થાય.

પહેરી પચરંગી સાડી તન ખીલતી ફુલવાડી,
જોઇ જોબનના માળી જીવ જાય જાય—કોઇ.
ચોરે કે ચૌટે જ્યાં જાતો વાતો મારી થાતી,
ધડકે કુણી છાતી આ કાળજુ કપાય.
કોઇની હું કાકી તો કોઇની હું મામી,
દીકરાના દીકરાની વહુથી હું નાની.
બધા મોટીમા કહે ના રહેવાય—કોઇ.

સિરાજુદૌલા— રાગ કવ્વાલી.

એ ગઇ છતાં એની છબી આવે નજરમાં,
આંખો ગજબ જાદુ ભરી ખુંચી જીગરમાં.
દેખાવમાં ભોળી છતાં જાદુ ભરી એ,
રાખે હજારો તીર કાતીલ વાંકી ભમરમાં.
ગાલો મહીં લાખો ગુલોની લાલી છુપાવી,
ઉભી'તી નજાકત ભરી એ રશ્કેકમર ત્યાં.
પરવા ન તાજો તખ્તની એ નાજો અદાપર,
વણમૂલ વેચાયા અમે માશુકના કરમાં.

સિરાજુદૌલા— રાગ ગઝલ.

અંધરાતડી વીતી ગઇ પણ આંખલડી હજી ના મળી.
નુરેનજર થઇ આકળી દીલબર વિના બે બાકળી.
રશ્કે કમરની રોશનીથી રોશના ઝાંખા થઈ;
એ રોશનીને શું કરૂં દીલ રોશની ના ઝળહળી.
ક્યાં સુધી કરવી સબર દીલદારને કૈં ના કદર,
એ સબરમાં ને સમરમાં દીલદાર થઇ ગઇ દુબળી,

માલવપતી— ચડે-તે-પડે

એક સરખાં દિવસ સુખના કોઇના જાતા નથી;
એથીજ શાણા સાહ્યબીથી, લેશ ફુલાતા નથી;—
ભાગ્ય રૂઠે કે રીઝે, એની તમા તેને નથી;
એજ શુરા જે, મુસીબત જોઇ મુઝાતા નથી;—
ખીલે તે કરમાય છે, સરજાય તે લોપાય છે;
જે ચડે તે તે પડે, એ નીયમ પલટાયા નથી;—

સંસાર સાગર— એક પસંદગી—

પૂછો મને તો હું કહું, દીલદાર હો તો આવી હો;
આંખો કહે જોવા ચહું, ચહાનાર હો તો આવી હો—
મસ્તીભર્યાં નયન શરે, રસીકનાં હૈડાં હરે;
જોનારને ઘાયલ કરે, તલ્વાર હો તો આવી હો—
સુધાભર્યાં અધરો પરે, અમૃત મધુર વરસ્યા કરે;
પીનારની તૃષા હરે, રસદાર હો તો આવી હો—
શી ખબર અમૃત પીવાડી, અમર કરશે કે નહીં?
અમૃત તણા પ્યાલા ભરી, પાના હો તો આવી હો.—

માયાના રંગ— એક શીખામણ

ભૂલે ચુકે થશો ના કોઇ નારીના દીવાના,
જીતવા જીગર તમારૂં કરશે અનેક વાના;
મારી છબી તમોને તેની છબી અમોને,
ઘાયલ [illegible]ને કરતી ચોથાને પત્ર છાના,
ફાવ્યા નહિં દીવાના ફાવ્યા ન કોઇ શાણા.
પ્રેમે થયા જે પાગલ આખર મુકામ થાણા,

એક અબળા— સેકન્ડહેન્ડ સુંદરી

તમે પહેલાં પરણેતરને નહીં પ્રેમથી નીભાવ્યાં
જોઇએ બીજાને કેવા નિભાવશો
સ્નેહલગ્નની હું સુંદરી નવરંગ ભરી નારી
મારી મોહકતા સામે નીહાળશો
સેકન્ડહેન્ડ સુંદરી–પસ્તાએલા છો પ્રેમદા
જરા જુનિ ટેવોને સુધારશો
મને ખાન પાન માનથી રીઝાવશો
થયાં રોજના મેહમાન એ વિચારશો
ભોલી એવું કાળજડું ના બાળશો.—

પ્રેમ વિજય— રાગ–ત્રોટક.

દીલ ખોલ અલી જરી જોતો ખરી,
તારા સ્વપ્ન વિહારી–એ શ્યામ રહ્યા.
દૂર જાઓ જરી શરમાઓ અલી,
મારા શ્યામને–કેમ સતાવી રહ્યાં.
સખા નાથના નેહ છુપાય નહિ,
રસ પાન પ્રકાશમાં થાય નહિ;
રસ પાન સુખેથી કરાવ સખી,
તારા શ્યામલ–ગૌર કિશોર રહ્યા.
અલી જો જે તરસ રહી જાય નહીં,
રસીલા રસ પાને ધરાય નહીં;
ભુજ બંધ પ્રીતેથી ભરાવ અલી,
મન મંદિરના–તારા મોર રહ્યા,

શાલીવાહન— રાગ-કવ્વાલી

માગું તમારી માયા, કાયા હશે ત્યાં છાયા,
સ્વામીનં તમારે ચરણે, વૈભવ બધા શમાયા.
જગની તમે વિભૂતિ, વિભૂતિ હું તમારો સ્વામી,
મારા અને તમારા, યોગો અમર લખાયા.
વૈભવ બીજાને આપે, કષ્ટો બીજાનાં કાપે,
પરમાર્થે પ્રાણ ત્યાગે, ત્યાગી ખરા ગણાયા.
દીન રાત જેણે જાગી, સેવા જગતની સાધી,
પ્રભુતા ભર્યા એ જીવો, જગમાં પ્રભુ મનાયા-માગુ.

માયાના રંગ— રજીસ્ટર પ્યાર.

પ્રેમ તણી પોથી મહીં થયો રજીસ્ટર પ્યાર.
નરમ ગરમ બનતાં રહો, સુખી રહો સંસાર.
વહેમ જતાં સુધર્યો સંસાર, હૈનીમુન કરીએ જઇ ગીરનાર.
બે ઘોડા બે ગાડી તૈયાર, એકંદર નંબર છે ચાર.
પ્રેમ તમારો રહો બે તાલ રક્ષા કરજો ખેતરપાળ.
ડ્રાઇવર મજાનો જોઈ મેલ આ દિવાની થઇ.
તો નનકડા ગાર્ડને આ એકસપ્રેસ મોહી,
મેદાન થયું સારૂં આ ચારે બલાએ ગઇ.
આભાર ખાના સાથ અમે રહીશું સુખે અહીં.

પ્રેમ વિજય— મધુરીની માંગણી!-

સાહ્યબા સડકો બંધાવ માંડળગઢ જાવું
સોનેરી રથડા મંગાવ......................
મખમલ કીનખાબ તણાં ગાદલાં બીછાવી,

માંહી અત્તરનાં છાંટણાં છંટાવ.........
કચ્છી ઘોડાની જોડ જોડી અલબેલડી,
પ્યારીને પ્રીતે પધરાવ.....................
પચરંગ પાઘ તમે પ્હેરો પ્રીતમજી,
શીર પર કલગી લગાવ................ ...
હળવે હાથે તે રથ હાંકો નાવલીયા,
નાનકડી નારી રીઝાવ...... ....

મરદના ઘા— કોણ પરણે ?

ડંખ ઝેરી હૈડામાં વાગે એને તે સખી કોણ પરણે,
ઘેન કારમાં ચડે ને પીડા જાગે એને તે સખી કો પરણે,
કાળા શા નાગ બાઇ એની શી પ્રિત,
કેમ રજની રમાએ એથી રંગે ?
કાંચન વરણી તે બાઇ કાયા કરમાય,
વળી કાળાં થઇએ તે અંગ અંગે.
એને તે સખી કોણ પરણે !

મરદના ઘા— પ્રથમ પગથીઉં

ગૃહસ્થાશ્રમનું પ્રથમ પગથીયું લગ્ન થકી મંડાય;
એ પગલે જે પંથ ભુલે તે જીવન ભર પસ્તાય.
પારસમણિ સમ કોમળી રમણી,
જીવન બગાડે પથ્થર પરણી
પારસમણિનો સ્પર્શ થતામાં પત્થર પારસ થાય,
સાવિત્રી સમવ્રત ધરે જે, દ્રોપદી કષ્ટ સહેજે;
વીરનરની એ બને જનેતા એ જનની કહેવાય–ગૃહસ્થા

મરદના ઘા— અનુભવની વાત—

રીસાવામાં રસીકતા શી રીસાનારાં રસિક જાણે,
રસિલીને મનાવામાં મઝા મીઠી રસિક માણે.
નથી પરવા પ્રિતનને જ્યાં વગર માને મનાવાં શાં,
રસિક તે શું રીસવું શું, અરે મારી બલા જાણે.—
વિયોગી નેત્રથી અશ્રુ સરી પડતાં કપોલો પર,
મઝા એ ચુમવામાં શી, ચુમેલા હોય તે જાણે,

મરદના ઘા— શેખચલ્લીની વાતો.

દેશ ફરી પરદેશ ફરી લાવું લંકાની લાડી,
જાણે માતેલી પાડી.
ખલે કોથળો, દેશ મોકળો, લઇ આવો લટકાળી.
પછી હોય ભુલી કે આડી.
કરમફુટયાને કોણ કપાળે દેશે ઉના ડામ,
લઇ આવું કોઇ ચટકચાંદની ભરશો તમે સલામ,
મરદાઇ એનું નામ, મયારામ દેવારામ.
વરઘોડામાં વરઝોળા તું કરતો રખે અનાડી.
જોશો ત્યારે રોશો લાડા લાડાજીની ગાડી......દેશ
સૌ જોશે આંખ ફાડી એવી હું લાવું લાડી,

અજાત શત્રુ— ટુંકી માગણી,

શું માગું હું શું મગું આ ટુંકી શી જીંદગીમાં શું માગું
કલ્પના હીંડાળે ચઢે હૈયું ચકડોળે,
મીઠી મુઝવણીમાં રજની જાગું—આ
ગગન મંડળના તારા ચુંટાવો

સાત સાત સાગરનાં રત્નો મંગાવો
સાફુડે ભરાવો રાજ એ હું માગું—આ
જગત બહુ મોટું ને આંખલડી નાની.
લાંબી આશાને રાજ ટુંકી જીંદગાની-
રાજ બ્રહ્માંડ ઉડવાને હું માગું—આ

સત્તાનો મદ— એક વાત,

પીયુને મળવા અમે ગયાં હતા ત્યાં માન અમારૂં ગયું
· ઓ સજની માન અમારૂં ગયું
મનમાં તો કેંક મનોરથ બાંધ્યા ધાર્યું કંઇ નવ થયું
સમય સાધી હું ગઇતી મળવા કંઈ કઇ કહેવા કંઇ સાંભળવા
વણબોલી ભાષામાં જે કંઇ કહેવાયું તે કહ્યું—અ૦
ઝાંઝર ઝમકારે ચમકાવ્યા સાન કરી કેં સમજાવ્યા
તોય નહીં સમજ્યા નગણા ત્યાં હૈયું હાથ ન રહ્યું—અ૦
મે ધાર્યું કે હવે રીસાવું બોલાવે તો પણ નહીં જાવું
કહે હઠીલું હૈડું કે નહીં માનું તારૂં કહ્યું—અમારૂં૦

અટંકી વીર— એક ઉપાય.

સમજુ છતાં અણસમજુ થઇ અવળા કરે આચાર
એને શી રીતે સમજાવું.
સાસરિયે સંતાપ સહે છે સ્વામીના સન્નારી
નથી કંઈ અધિકાર અબળા છે લાચાર બીચારી
સેવાવ્રતનાં વશીકરણથી વ્હાલાને રીઝાવું-
મસ્તીખોર જો હોય મુરખ તો ધોકો લઇને ધાવું
કાનબુટ પકડાવીને એ કપુતને સમજાવું
ભૂત ભરાણું ભેજાળનું હું ભુવો કયાથી લાવું ?

અજાત શત્રુ— રાંગ-કવ્વાલી.

જગતના પુણ્યશાળીઓ કો પાપીને વીસરશો ના,
ક્ષમા છે પાપનાં ઔષધ હ્રદયમાં રોષ ધરશો ના,
ત્રિવિધના તાપથી બળતું બિચારૂં વિશ્વ કરમાતુ,
અરે ત્યાં પાપના ભારા, નકામા કોઈ ભરશોના,
પ્રહારો પ્રેમથી ખાજો છતાંયે પાપીને ચ્હાજો,
અહિંસાના મધુર મંત્રો જીવન ભરમાં વિસરશોના—

કુમળી કુળી—

હું તો તમારી વ્હાલી ભૈયાજી, ભાંગની પાવો પ્યાલી ભૈયાજી.

સાખી { પરણ્યો લાવે ટોપરાં, ભૈયો લાવે ગોળ;
ટોપરાં ખાધે કુચાવળે, ગળ્યો લાગે મને ગોળ-હું તો૦

{ પરણ્યો પાએ દૂધડાં, ભૈયો પાયે ભાંગ;
દૂધ પીધે ઊપકા વળે, ભાવે મને તો ભાંગ-હું તો૦

કુમળી કુળી— (ભૈયાની ભાંગ.)

દિલ મારૂં ડોલાવેરે ભૈયા તોરી ભંગ
અજબ ખુમારી લાવેરે ભૈયા તોરી ભંગ.
ઉદાસી એ ઝટ હરતી હરતી ભરતી ઉર ઉમંગ,
અંગે રંગ રેલાવોરે, ભૈયા તોરી ભંગ—દિલ૦
આંખલડી મદઝરતી ધરતી સુરખી દિલ ખુશ રંગ,
જોબન જંગ જગાવોરે, ભૈયા તોરી ભંગ—દિલ૦

આટંકી વીર—

પ્રેમનાં થઇએ પૂજારી અમને ,વ્હાલો પ્રેમ છે
શુદ્ધ ને સ્વર્ગીય મારી પ્રેમની શુભ નેમ છે
માબાપની આજ્ઞાનું પાલન એજ ત્હારો ધર્મ છે
છાજે નહિં આવું તને આ અવિચારો કર્મ છે
ક્ષત્રિ કન્યા ધર્મનું પાલન કરે સંસારમાં
ધર્મ બંધન તોડીને ઘેલી બને ના પ્યારમાં,

શાલિવાહન— એક સવાલ,

રસીલાં પ્રેમીના હૈડાં પ્રીતમમાં રાત દિન રમતાં,
સલુણાં શ્યામનાં સ્વપ્નમાં નજરથી ના થકી ખસતાં.
પ્રીતમ જો હોય પાસે તો બધુંયે વિશ્વ પાસે છે,
વસે દુર જો નજરથી એ જગત આ શુન્ય ભાસે છે.
અધુરા એ સવાલોના જવાબો પ્રેમીઓ બોળે,
અજબ ઉત્તર એ પ્રશ્નોના એ પ્રશ્નોમાં લખાયા છે—

સતાર ભજનાવળી— રાગ—ભેરવી.

પહેરી કફની થયો જોગી હુવે દુનીયા બકારી છે,
નથી પરવા અમીરીની ફકીરી સૌથી સારી છે.
ગયા ધનવાન મોટા શેઠ કે મહારાજા કહેવાયા
પરંતુ તુજ સખાવતની સરીખાજ નીજ ગુણ ગાયા
ગયા લક્ષ્મી પતી અને હુવે તારી પરવારી છે
હમો રહીશું ફકીરીમાં હુવે તો આજ ધાર્યું છે.
પરમાર્થ કાર્યને માટે આ તન મન ધનને અર્પ્યું છે,
તજો જો ધન તરફ જરા સતાર ઇમાનનો ભીખારી છે.

કોલેજની કન્યા—

પ્રેમ જળ ભરવાને ઘડુલી લાવજો
ઘુમ ઘુમ ઘુમ અમે ચાલીશું રાજ
—ચાલો ચાલો—હાંહાંરે તમે જાઓ
રસિકવર કાંકરીયો નવ મારશો હો રાજ—પ્રેમ૦
ઉઠણુ આપો હેમનું, લચકાતી હું જાઉં,
મૂકી ઘડુલી મસ્તકે, પ્રીતિ જળ હું પાઉં

જેન્ટલમેન લોફર— સ્ત્રી શક્તિ

અમે માંડયો છે જંગ...અમે માંડયો છે જંગ,
આજ પુરૂષોનું પાણી ઉતારવા
કર્યો કાયદાનો ભંગ...જુલ્મી કાયદાનો ભંગ,
આજ સ્વાર્થી પુરૂષને સુધારવા.
અમને અબળા લેખાય, અભણ જ્ઞાનમાં રખાય,
ઓછી બુધ્ધિની ગણાય, ચરણ કિંકરી મનાય.
અમને શિક્ષાઓ થાય, અવિશ્વાસુ વર્ણવાય,
ઓછી કિંમત અંકાય, સદા પરવશ રખાય
આજ ઉઘડી છે આંખ...અમને આવી છે પાંખ,
કીધો નિશ્ચય છે બળવો ઉઠાવવા—અમે.
પુરૂષ વર્ગના વિચાર, પુરૂષ જાતના અધિકાર,
હવે કરશું ફેરફાર, અમે કીધો નિર્ધાર.
અમે વિફર્યાં છે આજ, ઉંચી મુકી છે લાજ,
તમને પુરૂષોને ઠેકાણે લાવવા.
રે...લુચ્ચા પુરૂષો ઠેકાણે લાવવા—અમે.

જેન્ટલમેન લોફર— બૈરાનું રાજ.

અમે બૈરાનું રાજ બધે કરશું, બોલો તમને ફાવશે કે ?
અમે ફાવે ત્યાં હરશું ને ફરશું બોલો તમને ફાવશે કે ?
અમે અહીંથી મિત્રતાયે કરશું, બોલો તમને ફાવશે કે ?
અમે પગલાં સ્વતંત્રતાના ભરશું, બોલો તમને ફાવશે કે ?

સતાર ભજનાવળી— રાગ—હોરી.

કહેતા મેરા માન ઓ, મનવા કહેતા મેરા માન.
જો તું હાથી હોતા મનવા, બાંધતા મેં મેદાન
ગરદન ઉપર બેઠકે તુજકો, અંકુશ લગાતા તાન...મનવા
જો તું ઘોડા હોતા મનવા, ઓર મેં કસતા પલાન,
સ્વાર બેઠકે તુજ પર જાનવા, મારતા ચાબુક તાન...મનવા
જો તું પછી હોતા મનવા, ફીરતા રાનો રાન,
ઓર જો શીકારી બનકે તુજકો, મારતા તીર નીશાન...મનવા
ના તું હાથી ના તું ઘોડા, ના તું જગસમાન,
જો તું જગમાં સમાન બીહોતા. તો પકડ બુછાન...મનવા
સમજ સમજ સમજરે મનવા સમજ થરે નાદાન,
દાસ સતાર કહે સમજાકર, આખર મોત નાદાન...મનવા

કોલેજની કન્યા—

બાળાઓ ભોળી ભરમાશો ના કપટી આ ટોળી
મીઠું વદતા ધીમું હસતા લલચાવે નારી
ડીયર ડીયર કહી ચુંબન કરતા શીખવતા યારી—બાળા.
મોટર લાવે મોજ કરાવે પાયે મ્હાપાણી
પરણીને તરછોડી કરતા જીંદગી ધુળધાણી—બાળા

કબીર ભજન રાગ—આશાવરી.

એક દિન જાનારે આખર મિટ્ટીમાં મીલજાના,
મીટ્ટીમેં મીલજાના એક દિન સબકો હૈ જાના;
એ દુનીયા છોડ કર જાના આખર મીટ્ટીમેં મીલજાના-એક
મીટ્ટી પુછે કુંભારસે ભાઇ તું કીયું ગુંદેકા મુજકું,
એક દીન એસા વખત આયગા મેં ગુંદ લુંગી તુજકું-એક
કપડા પુછે દરજીસે તું કીયું બે સીયેગા મુજકું,
કપડા પુછે દરજીશે ભાઇ કીયું બે કોટેગા મુજકું—એક
એક દીન એસા વખત આયગા મે ગાંઠ લઉંગા તુજકું,
એક દીન ગાંઠ લુંગા તુજકું—એક
લકડા પુછે સુથારસે તું કયું બે કોટેગા મુજકું,
તું કીયું બે કોટેગા મુજકું—એક
એક દીન એસા વખત આયગા મેં ફુંક દુંગા તુજકું,
મેં ફુંક દુંગા તુજકું—એક
મિટ્ટી ઓઢના મીટ્ટી બિછાના મીટ્ટીકા કર શી રોના,
કહુત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ એહી પદ નીરવાના—એક

કોલેજની કન્યા—

પૂછું એકજ વાત સુખી દિલને
કદી ખોલી દીઠું દુ:ખી આ દિલને—પૂછું.
કદી આંસુ તણી કણી એક પડે
છુપા ભેદ કહો તમને ન જડે?—પૂછું૦
અમ અશ્રતણું નવ મૂલ્ય થશે
ભલે રત્ન ઘણા તમ પાસ હશે—પૂછું૦

તું દીલબર તો મેં દીલ હું, તું ગુલશન હય તો મેં ગુલ હું
અગર ગુલશનકા ગુલ હૈ તું, તો મંયભી તેરા બુલબુલ હું–તું.
અગર તું યાર હે મેરા, તો મંય દીલદાર હું તેરા
અગર તું ચહેરે અનવર હે તો મંયભી જુલ્ફ સુમબુલ હું–તું
તું ખુરશેદ હે તો મય જરી, તું દરિયા ઔર મેં ખતરા
અગર તું શીપ હે તો મંયભી, મોતી ઉસમેં બેમુલ હું–તું
અગર તું તેગે મોલા હે. તો મયભી દાલે અહેમદ હું
અગર તું હય શહીદે કરબલા , તો મયભી દુલદુલ હું–તું
અગર તું નુર હય જાના તો મયભી નુરકા ઘરહું
અગર સતાર હય શયદા તો મય દિ'વાના બીલકુલ હું–તું

રહીમ તું હય કરીમ તું હય, તુંહીને દોનો જહાં બનાઇ
તમામ દુનિયા ઔર દીમે, તેરી છુપી ઔર જાહેર હય
રોશન—રહીમ.

લામકામેં તુંહી છુપા હય, મકાને જાહેર તુંહી હુવા હય
અગર હકીકતમેં તેરી પ્યારે, જીન્હોને પાઇ ઉને છુપાઇ
સમજ સમજ કર હુવે દિવાને, હજારો દાને કરોડ શ્યાને
રમલકી બાત બતાતે હૈવો જીનકો જેસી સમજમેં આઇ.
—રહીમ

કાબેકી તરફ શેખ જાવે, હિંદુ મંદીરમેં ઘટ બજાવે
રહા હય હર શયમેં નુર તેરા, ખુદાહે તેરી અજબ ખુદાઈ
—રહીમ

કબીર ભજન— રાગ પદ

મન તું રાધા કૃષ્ણ બોલ તેરા કયા લગેગા મોલ
દશ પાંચ કોશ નહી ચલતા તેરા હાથ પાઉં નહી હીલતા
તેરે ગાઠશે દામ ન ખુલતા તેરે દીલકી ગુંદી ખોલ—તેરા
મન તો રંગી ઘોડા-ઘોડેકો પાંચ બછેરા
તું કરતા મેરા મેરા કાયટમે કયામે હે તેરા ઘોડકી બાંગ
મરોડ—તેરા

કર કોલ જગતમે આયા માયા કે સંગ લપટાયા
એ માયા હય જગઠગની તું ઠગની કા સંગ છોડ—તેરા
ગોવીંદ ગોવીંદ ગાઓ પ્યારે ફેર જનમ નહી પાવે
યો કહેવે દાસ કબીરા તું ભવ સાગર કો છોડ—તેરા

કબીર ભજન— રાગ—કીરતન

મુખડા કયા દેખો દરપનમે તેરે દયા ધરમ નહી મનમે
—મુખડાં

જેસી ફુલ રહી ફુલવાડી બાસ રહીત નીજ ફુલમે,
એક દિન એસા હો જાયગા ખાક ઉડેગી તનમે—મુખડાં
ચુંવા ચંદન અબીલ અગરના શોભે ગોરે તનમે
ધન જોબન દો ઘડીકા સાથી છુટ જાવેગા ક્ષણમે;
કૌડી કૌડી માયા જોડી સુરત રહેનીજ ધનમે,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો રહે ગઇ સબહી મનમે—મુખડાં
વાસનકી એક નાવ લગાઇ લેચલે જંગલમે,
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે પાપી ડુબે જગતમે—મુખડાં
કહેત કબીરા સુનોભાઇ સાધુ એકયા ગલ રહેમનમે—મુખડાં

મીરાંબાઇનું ભજન— રાગ ભેરવ—ભજન

મોહે દેખત આવે હાંસીરે. પાણીમે મીન પ્યાસીરે—મોહે
બ્રહ્મન હોક પુરાણ બાંચે તોયે ન મીટે ચોરાસીરે—પાણી
ઘટહીમે ઘટહીમે જમના, ઘટ બિંદ્રાબીન કાશીરે—પાણી
આત્મ જ્ઞાની બિના જો કોઇ, ભટકે કોઇ મથુરા કાશીરે—પાણી
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ જનમજનમ કેરી
દાસીરે—મોરે

સતાર ભજનાવળી— રાગ ગઝલ.

કભી હીંદુ મુસલમાંકા, રશમ જારી જુદા હોગા,
મગર મહજબકા કુચ્છ ફરમા, નહિ યકદમ જુદા હોગા.
કરે ક્યાં હીંદુ કાશીકા, બીરાદર દીનકા મકકા,
કભી ગંગા જમુનાંસે, નહી ઝમઝમ જુદા હોગા.
સ્વરગકી હીંદુકો મન્નત. મુસલમાંકી બની જીન્નત,
કહે હીંદુ નરક હય વહાં, નહિ જહન્નમ જુદા હોગા,
મુસલમાં હિંદુ જો સચ્ચે, સભી હયે હીંદકે બચ્ચે.
રહમતી રામસે બીરમીલ, કભી ન રહિમ જુદા હોગા,
પ્રભુકા કોઇને પલ્લા. પુકારે મસ્જીદે મોલ્લા.
જુદાઇ ઉમ્રમે ઉસકો, ખુદા માલુમ જુદા હોગા.
રશામકી ચાહે જુદાઇસે બનાહય દોનુકા જોડા,
કહે હરદમ કસમસે "સતાર" ન હમસે દમ જુદા હોગા.

બ્રહ્માનંદ— ગઝલ—તાલ ધમાલ

અગર હે પ્રેમ મીલનેકા, તો દુનીયાંસે કયું શરમાવે—ટેક
પિતા પ્રહ્લાદકો મારા, નામ હરિકા ન છોડા હે

પ્રભુ રક્ષા કરે જીનકી, તો મનમેં કૌન ડર પાવે—અગર-૧
ચલા બનમેં તપસ્યાકો, મના ધ્રુવકો કીયા રાજા
લગન જીસકો લગી પૂર્ણ, ઉસે ફીર કૌન અટકાવે—અગર-૨
સભાકે બીચ દ્રૌપદીને, પુકારા નામ મહાદેવકા,
ભરોસા હે જીસે હરિકા, કયોં દૂજેકી શરણ જાવે—અગર-૩
સદા સતસંગમેં જાકર, કરો હરિકા ભજન પ્યારે
વો બ્રહ્માનંદ જાતા હૈ, વકત ફીર હાથ ના આવે અ.—૪

મીરાંબાઈ— રાગ—ગરબો

બલીહારી રસીઆ ગીરધારી સુંદર શ્યામહો તજી અમને
મથુરાના વાસી આવા નવ બનીયેજી
વાંસલડી વાગે વ્હાલા ભણકારા વાગે તે વ્રજવાતૃ લાગે ખારી
સુંદર શ્યામ હોતજી અમને મથુરાના વાસી આવા નવ
બનીએ હોજી
જમનાનો કાંઠો વ્હાલા ખાવાને દોડોને અકળાવી દે છે
મુને ભારી—સું.
વૃંદાવન કેરી શોભા તમવીણ અમને તો નવ લાગે હવે
સારી—સું.
ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા ટચળી આગળીને અમપર ઢાલ્યો
ગીરધારી—સું.
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ શુદ્ધ પ્રભુ લેજો મ્હારી
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને મથુરાના વાસી આવા નવ
બનીએજી

સુરદાશ— ભજન—પદ

નાથ કૈસે બંજકો જગ છોડાયો પ્રભુ એહી અચરજ મોહે
આયે–નાથ

ગજ ઓર ગ્રાહુ લડત જલભીતર લડત લડત ગજ હાર્યો
જવ ભર સુંઢ રહી જલ ઉપર તબ હરિ નામ પુકાયો–નાથ
સબરીકે બોર સુદામા કે તાંદુલ રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો
દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી ભાજી વિદુર ઘેર પાયો–નાથ
પેઠપા વાળ કાળી નાગ નાથીઓ ફણ પર નૃત્ય કરાયો
ગીરી ગોવરધન કર પરધાર્યો નંદ ઘરલાલ કહાયો—નાથ
અગાસુર માર્યો બગાસુર માર્યો દાવા નળ પાન કરાયો
સ્થંભ ફોડ હરણ્યા કશ્યપ માર્યો નરસંગ નામ ધરાયો–નાથ
અજમલ ગજ ગુણિકા તારી દ્રૌપદીકો ચીર પુરાયો
પયપાન કરત પુત ના મારી કુબજાકો રૂપ બનાયો—નાથ
ખોલ કોટડી ચ્યાંદલ ધાયો ગરૂડકો નહી બોલાયો
છુટો નહિ રાધાજીકો કંગન ઓ બલ કયાંરે ગુમાયો–નાથ
જોગી જીનકો ધ્યાન ધરત હે ધ્યાન ધરત નહીં આયો
સુરદાસ પ્રભુ તુમરે મીલનકુજ શોદા કીધે ન ચરાયો—નાથ

કબીર ભજન— રાગ ઝીંઝોટી

પાંડવ કોણુ કુમત તોએ લાગી દીનાનાથ જપોરે ભાગી-પાં
જીવોકી વેધ કચુ ધરમ ન કહીએ સધમંકી કહીએ ભાઈ-પાં
બડેબડે મુનીવર મીલ કર બેઠે ઇઆમે કોણુ કસાએ—પાં

ચારોઇ વેદ તુમ જપ જપ જાણ્યો તો કયું કર ઉતરેગા પારરે-પાં
રામહી નામકો મર્મ ન જાણ્યો તો કયું કર ઉતરેગા પારરે—પા.
પઢ પઢ પોથી ભવન જો ભરાયો અંતર ભેટ ન માયા—પાં
કહેત કબીરા સુનભાઇ સાધુ દુનીઆ ધંધે લગાયા—પાં

ભજનામૃત કબીર ભજન— રાગ ભજન-પદ

બંગલા ખુબ બના મહારાજ જયાંમે નારાયણ બોલે,
ઇસ બંગલેમે દશ દરવાજા બીચ પવનકા થંભા;
આવત જાવત કોઇ ન દેખે એહી બડા અચંબા—બંગલા
ઇસ બંગલેમે બાજા બજે બાંજે સાંજ સબેરી,
તાલ પખાજ ઔર મૃદંગ બાજે રાગ છ તીસે ગાવે—બંગલા
હાડ ચામકી દેહ બનાઇ તામે નાડીકા કોટ
બાજીગરને ખેલ મચાયા રંગ ખુબ ચહુડાયા—બંગલા
પાંચ પચીસકે પાતર નાચે મનવા તાલ બજાવે
સુરતકી નુરતકી મૃદંગ બાજે રાગ છતીશે ગાવે—બંગલા

સમ્રાટ હર્ષ— (ઘેલાં જીવન)

જોબનીયાં જીવન ઘેલાંકરે, લોચનીયાં ત્યારે તલસ્યા કરે;
દિલ દરદે ભરે, સૌ દિવાના ફરે—જોબનીયાં

ઘેન આંખે વસેને હુસાવ્યા કરે.
નવીન ભાલે એ દિલ, ડોલવ્યા કરે,—જોબનીયાં
વેપારમાં નફો નથી ને કમાણી આવી કરી;
બંગાળમાં આવ્યા પછી તો ભાઇઓ ભારે કરી—જોબનીયાં

ચેતન યુગ— (એક સવાલ)

મોહ ભરેલા જીવન અમારાં ભર્યાં સંસાર વિષે
અમને રૂચે નિત્ય અવનવી મોહકતા શણગાર વિષે—
દેહ સ્વદેશી હૃદય સ્વદેશી તે ઉપર શણગાર વિદેશી
એ શણગારે દેશ ડુબ્યો છે દરિદ્રતાના ભાર વિષે—
અમે સુકોમળ કુમારિકાઓ દેશ ભક્તિની વાતો વસમી
નાને મોઢે મોટી વાતો નવ શોભે વહેવાર વિષે—
દેશ હિન્દ છે વીરાંગનાનો છો સંતાન તમે સહુ તેનાં
ક્યાં છે હિસ્સો કહો તમારો ભારતના ઉદ્ધાર વિષે—

મનહર બંસી— (રાગ કવાલી.)

ટેર મુરલીકી ઝરા શ્યામ ફીર સુના દેના,
પ્યાસ દર્શનકી લગી હે ઇસે બુઝા દેના;
આઓ ઘનશ્યામ કહાં છુપકે કીધર બૈઠે હો,
કૌનસી કુંજમે રહેતે હો તુમ બતા દેના.
હમ તેરે હોકે, ભી દુનીયાકે ગમો રંજમે હૈં,
પડી હે ભમરમેં નૈયા ઉસે બચા લેના;
ગજકો જલ ગ્રિચસે જયા કર છુડાયા તૈને;
મુજેભી શ્યામ ઝરા આકે તું બચા લેના.
કિશોરીલાલ યેહ મોહન તુમહે પોકાર રહા,
રથી અર્જુનકે ઇસે ભી જરા બચા લેના.

પત્ર પુષ્પ— રાગ-ભેરવી-તાલ-રૂપક।

ચેત કર નર ચેત કર ગફલતમેં સોના છોડદે
જાગ ઉઠ તત્કાલ હરિ—ચરણોંમેં ચિતકો જોડદે

મનુજ તન સંસારમેં મિલતા નહીં હૈબાર બાર
હો સજગલે લાભ ઇસકા નામ પ્રભુકા મત બિસાર
વિષય-મદમેં ચૂર હોકર કયોં દિવાના હોરહા
શ્વાસ યે અનમોલ તેરે કયોં વૃથા તૂ ખોરહા
ત્યાગ દે વિષયોંકી આશા કાટ મમતા—પાશકો
ધ્યાન કર હરિકા સદા કર સફલ હર એક શ્વાસકો
વિષય મદકો છોડકર હરિ-પ્રેમ-મદ તૂ પાન કર
હો દિવાના પ્રેમમેં શ્રીરામકા ગુણ-ગાન કર
પરમ પ્રિયતમ હૃદય-ધનકે પ્રેમ-મદમેં ચૂર હો
છકા રહ દિનરાત તૂ આનન્દમેં ભરપૂર હો

અજય ધારઃ— (અંતરની વાત)

આજ સખી અંતરની પુછું એક વાત કહો
મીઠી સંધ્યા કે સખી મીઠડાં પ્રભાત કહો—
બન્ને લાગે મધુર બન્નેથી દુઃખ દુર
એમાંથી કોણ રળીઆત કહો—
સુખીઆને સાંજ ગમે દુઃખીઆ જન દિવસ ગણે
ઘેલાંને કાંઈ ન ગમે શાણાને સર્વ ગમે
વિરહીને સૌ સમાન દિવસ અગર રાત કહો—
હમણાં રાત્રી થશે ને પ્રિતમની પાસ જશું
એવાં ઉત્સાહે નહિ રહે ભાન સાન કશું
સંધ્યા રસરાજ તણી સજની સાક્ષાત કહો—

મનહર બંસી— (રાગ ગઝલ.)

બંસી વાલે મોહના દર્શન દિખાના તો સહી,
દીલ તરસ્તા હે ઝરા બંસી સુનાના તો સહી.
લબપે બંસીકી લટકહો યમુનાકે તટપે ખડે હો,
એસી ઝાકી શ્યામ ફીર મુજકો દીખાના તો સહી.
રાસ બ્રમીકી જગે હે મુગટ સરપે ભી રખા હો,
રસ ભરી બંસીકે તાને ફીર બજાના તો સહી.
આઓ જલ્દી શ્યામ સુંદર દેરે કયું કરતે હો તુમ,
કુંજમે આકે ઝરા ગીતા સુનાના તો સહિ.
આરજુ હરદમ હમેશાં યેહ કિશોરી લાલકી,
અપને કૂચે કાપતા ગીરધર બતાઓ તો સહી.

મનહર બંસી— (રાગ ધુન ભૈરવી.)

હે કમલ નયન વાલે હૃદય કમલ બનાદો,
ભક્તિકા એક દરીયા દીલમે મેરે બહાદો.
જીસ ધુનસે બાંસુરીને દીલકો ઉડા લીયા હે.
વોહ લે વોહિ તરાના એક બાર ફીર સુના દો.
દર્શનકે જલ બીના જો બુઝને ન પાય હરગીઝ,
બસ પ્રેમકી બો અગની દીલમે મેરે લગાદો.
હે ઇષ્ટ દેવ તેરે દરકા હું મેં ભીખારી,
મુક્તિ કા કોઈ રસ્તા આકર મુજે દીખા દો.
દર્શન બીના કિશોરી ફીરતા હે મારા મારા
અબ દરમ્યાનસે આંસે પરદા અપના જરા હટાદો.

અજય ધારા— (ખોટુ અભિમાન)

ચાર દિવસ ચડતી મળી ત્યાં આવ્યું અભિમાન
પાછળ પડતી હોય એ ભુલી ગયો અજ્ઞાન
રે પ્રભુતાના વ્યર્થ ગુમાની
છે પડતી એજ નીશાની મનમાં ધરે ગુમાની
રાજ્ય લોભને કારણ જગવે કલેશ વૃથા અભિમાની–
એક ભૂમીના પુત્ર આપણે વેર તૃષા આ શાની
અરસ પરસના કલેશ મહીં છે બન્નેને નુકશાની
વેર તૃષા જ્યારે ટળે ત્યારે કલેશ ભુલાય
કે જ્યારે ગુર્જર ભુમિ સૌથી શ્રેષ્ઠ ગણાય
તમે શ્રેષ્ઠ કે અમે શ્રેષ્ઠ એ તકરારો મમતાની
ભારતભૂમી એ તકરારોમાં નિર્બળ થઇ જવાની—

પત્ર—પુષ્પ— રાગ-ખમાજ તાલ-તીનતાલ

ભજન બિનુ નહિં ઉતરે ભવ પારા
ધન દારા સુત માન બડાઇ સુહ્રદ કુટુંબ પરિવારા
મેરા મેરા રહત પુકારત હરિકા નામ વિસારા
ના કોઇ તેરા ના તૂ કિસકા ઝુઠા જાલ પસારા
મૈં ઔર મેરા છાંડ જતનસે હરિ સુમિરન કર પ્યારા
જિસ તનુકો સબ ભાઁતિ સુધારત રાખત સદા સઁવારા
એક દિન લાય ચિતા પર રાખૈ જાર કરે સોઇ છારા
જન્મત મરત બઢત અરૂ છીજત પાવે કષ્ટ અપારા
દુખ–સાગરસે તરન ચહે તો ભજ મન સરજન-હારા

ચેતન યુગ—

જીવન મહીં મજા શી સમજે નહીંજ કોઈ
સહુ જીંદગી જીવે છે, જીવનનો સાર ખોઇ
દિલને દીધી રસિકતા, જીવને દીધી જુવાની;
ફુલમાં ભરી સુગંધી શું કામ રસ નીચોઇ?
જ્યાં સ્નેહ એજ સુખ છે, રસ પ્યાર એજ અમૃત!
ત્યાં ત્યાં એમ સફળતા આ જીંદગીની જોઇ.

ચેન યુગ—

જો લાખવાર હોયે તમને ગરજ અમારી
તો આવજો મનાવા આખર લડાઇ હારી:—
સ્ત્રીને ગુલામ ગણતા એ વહી ગયા જમાના
સ્વાતંત્ર્ય યુગ છે આ સૌની સમાનતાઃ—
નહિતો પછી તમારા ગૃહરાજ્યની ખુવારી:—
સંસાર છે સ્ત્રીઓથી સ્ત્રીનેજ તુચ્છ માનો
કક્કો ખરો તમારો આ તે છે ન્યાય ક્યાંનો
જોશો જરા વિચારી થાશે કદર અમારી:—

દેવી હોથલ—

કરે જન સ્વર્ગની વાતો, બતાવો સ્વર્ગ છે તે ક્યાં,
હૃદયના શુદ્ધ પ્રેમી જ્યાં વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં...
પરસ્પર પાક દીલનાં, પ્રેમીઓ દીદારનાં તરસ્યાં,
ક્ષમાને શાન્તીની જોડી, વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં...
સદા જ્યાં સ્નેહનાં ઝરણાં, વહે છે કમળ નયનોથી,
સનમએ માનજો નક્કી, વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં,

હજારો વીઘ્ન જો નડતાં, નથી જે જીગરથી જુદા,
નહિ તે પૃથ્વી પલટાતાં, પલટતાં સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં.

પત્ર—પુષ્પ રાગ-ગારા-તાલ દાદરા

જય દેવ જય દેવ જય દયાળુ દેવા
પરમ-ગુરૂ પરમ-પૂજય પરમ-દેવ દેવા
સબવિધિ તવ ચરણ શરણ આઇ પર્યો દાસા
દીન હીન મતિ-મલીન તદપિ શરણ-આશા
પાતક અપાર કિન્તુ દયાકો ભિખારી
દુખિત જાનિ રાખુ ચરણ પાપ-પુંજહારી
અબલૌંકે સકળ દોષ ક્ષમા કરહુ સ્વામી
એસો કરૂ જાતેં પુનિ હૌં ન કુપથ-ગામી
પાત્ર હૌં કુપાત્ર હૌં હો ભલે અનધિકારી
તદપિ હૌં તિહારો નાથ ? લેહુ મોહિ ઉબારી
લોક કહત હૌં તિહારો મનહું કહત સોઇ
કરિય સત્ય સોઇ નાથ ભવ-ભ્રમ સબ ખોઇ
મોરી ઓર જનિ નિહારી દેખિય નિજ તનહી
હઠ કરિ મોહિ રાખિય પ્રભુ સંતત તલ-પનહી
બિનવૌં કહા બારબાર જાનહુ સબ ભેવા
જયતિ જયતિ જય દયાળુ જય દયાળુ દેવા

સંસાર લીલા—

ન જીવણુ પ્રાણમાં બાકી ન ચેતન તનમહીં બાકી,
છતાં એ નાથમાં મારો અચળ વિશ્વાસ છે બાકી
જગતની હું નથી સ્વામી, જગત મારૂં નથી સ્વામી,
તમે મારા જો સ્વામી બધીએ આશા છે બાકી.
જગતના બંધનો તુટયા, નયનમાં આંસુઓ ખુટયાં.
જીગરના તાર છે તુટયા, રે છેલ્લો શ્વાસ છે બાકી.

મનહર બંસી—

પડી હો નૈયા જો મજધાર, લગાઓ સત્સંગસે પાર;
નસ નસ કો તું તાર બનાલે, તનકી બનાલે સતાર;
રોમ રોમ સતકા ગુણ ગાવો, સતકા કરો ઉચ્ચાર;
યેહી દુખોંકો તારણહાર—પડી.
સતકી બાંધી લક્ષ્મી સત દ્વારે રહે જાય;
પ્રાણ તજો પર સત મત છોડો, સત છોડે પત જાય;
સતકો સતહે તારણહાર—પડી.

શ્રીબ્રહ્માનંદભજનમાલા–રાગ જંગલા, અથવા પીલુ તાલ

જય ગણેશ ગણનાથ દયાનિધિ સકલ વીઘન કર દુર હમારે–ટેક જય૦
પ્રથમ ધરે જો ધ્યાન તુમારો તીસકે પૂરણ કારજ સારે ૧ જય૦
લંબોદર ગજવદન મનોહર કર ત્રિશુલ પરશુ વર ધારે ૨ જય૦
ઋદ્ધિસિદ્ધિ દોઉ ચમર ઢુલાવે મૂષકવાહન પરમ સુખારે ૩ જય૦
બ્રહ્માદિક સુર ધ્યાવત મનમેં ઋષિમુનિગણ સબ દાસ તુમારે ૪ જય૦
બ્રહ્માનંદ સહાય કરો નિત ભકતજનોંકે તુમ રખવારે ૫ જય૦

મનહરબંસી— રાગ-ધુન દેશ.

મહોબત બાંસુરી બાલેકી દીલસે જા નહિ સકતી.
જુદાઇ તેરી એ ગીરધર હમેશાં ભા નહિ સકતી.
તડપતે રહેતે હેં હરદમ તુમ્હારે દર્શકા મોહન.
તુમારી મોહિની સુરત હૃદયસે જા નહિ સકતી.
તેરે વોહ ગીત ગીતાકે હમેશાં યાદ આતે હેં.
કીસીસે તાન મુરલીકી બજાઇ જા નહિ શકતી.
મનોહર મુરતી તેરીકે શબ દિન ખ્વાબ આતે હેં.
ફિરે આંખોમેં હરદમહેં ભુલાઇ જા નહિ સકતી.
ધરી રખી શિવાલા મસ્જિદોમેં મુરતી તેરી.
મગર દુ:ખ હે તો બસ ઇતના બુલાઇ જા નહિ સકતી.
અસર જબ પ્રેમમેં હોગા ખીચે ઘન શ્યામ આઓગે.
કિશોરી લાલકી આવાઝ ખાલી જા નહિ સકતી.

બ્રહ્માનંદભજનમાલા.-બરહંસ. તાલ. ધમાલ

નાથ કૈસે દ્રુપદીકે ચીર બઢાયે
જાંકો દેખ સખી બીસમાયે—ટેક નાથ૦
કૌરવ પાંડવ મીલ આપુસમેં જુવા ખેલ રચાયે
ડાર કપટકા પાસા શકુની પાંડવ રાજ્ય હરાયે
દ્રુપદસુતાકો બીચ સભાકે નગન કરણકો લાયે
દ્વારકાનાથ લાજ રખ મેરી તુમબીન કૌન સહાયે
દુઃશાસનને પકડ કેશસેં ચીર બદનસે હટાયે
ખેંચત ખેંચત અંત ન આયો અંબર ઢેર લગાયે
ભીષ્મ દ્રોણ કર્ણ દુર્યોધન સબ મનમેં શરમાયે
બ્રહ્માનંદ જીનકે હરિ પાલક તિનકો કૌન દુખાયે

મનહરબંસી—

કૃષ્ણજીને જન્મ લીયા સારે ખુલ ગયે જેલકે તાલે
બન્સી બજતીના શ્યામ બીના, તાર બીના—કૃષ્ણજી
પુતનાકા સ્તન ચુસકે તેને ઉસકા જાનસે મારી—બન્સી
ગવાલો સંગ ખેલતે હુવે તુને છાલ જમનામેં મારી. બન્સી
કાલીનાગ નથકે પ્રભુ તુને ફણુ ફણુ નાચ દીખાયા—બન્સી
ગોરા રંગ શ્યામ હો ગયા મારા શેષને જવ ફુંકારા—બન્સી
યશોદામૈયા ડરગ થી જવ રૂપ બીરાટ દીખાયા—બન્સી
કંસને થા જુલ્મ કીયા ઉસકો કેશ પકડકે મારા—બન્સી
ભકતોંકે પ્રેમમેં આ તુતો માખણ ચોર કહાયા—બન્સી
કિશોરી મન હરણુકો, વૃંદાબનમેં રાસ રચાયા.—બન્સી

બ્રહ્માનંદભજન માલા—ગજલ—તાલ ૩

ઈશ્વરકો જાન બંદે માલિક તેરા વહી હે
કરલે તું યાદ દિલસે હરજામેં વો સહીહે
ભુમી અગન પવનમેં સાગર પહાડ બનમેં
ઉસકી સભી ભુવનમેં છાયા સમારહી હે
ઉસને તુઝે બનાયા જગ ખેલ હે દિખવાયા
તું કયોં ફિરે ભુલાયા ઉમર બિતા રહીહે
વિષયોંકી છોડ આશા સબ જુઠ હે તમાશા
દિન ચારકી દિલાસા માયા પૂરા રહા હે
દુનિયાંસે દિલ હટાકે પ્રભુ ધ્યાનમેં લગાલે
બ્રહ્માનંદ મોક્ષ પાલે તનકા પતા નહીહે

મનહરબંસી— રાગ-કવાલી.

ગયે મથુરાકો તજ મોહન કહાં ઘરબાર કર બૈઠે,
કહે દુ:ખ દર્દ હમ કિસસે કહાં મનમાર કર બૈઠે;
સમાયા કંસકે જુલમોને સબકો માર ડાલા હે,
સુનાઇ હમ કરે કીસસે કહાં મનમાર કર બૈઠે.
તડપતી ગોપીયાં સારી બીલકતી ગૌવે હે ભારી,
ઉન્હે અબ છોડ કર મોહન કહાં દરબાર કર બૈઠે;
હુઆ બીરાન બ્રીંદાબન જહાં તુમ રાસ કરતે થે,
હમારા પ્રેમ તજકર અબ કહાં સરકાર બન બૈઠે.
પડી સુની યહાં પરહે વોહ સારી કુંજકી ગલીયાં,
કન્હૈયા તુમ કહાં અબજા નયા બાજાર કર બૈઠે;
કભી રહેતે હો કુબજાકે કભી રાધાસે રમતે હો,
ચુરા કર ચિત્ત હમ સબકા અબ આંખે ચાર કર બૈઠે.
પત્તા મીલતા હે અબ તેરા કહાં કોઇ ગામ ગોકુલમે,
જભીસે હમભી એ નટવર યહી ઇકરાર કર બૈઠે;
કિશોરીલાલ દુ:ખ સારે કહે ગીરધરસે જા કરકે,
સફરકા બાંધ કરે બીસતર તભી તૈયાર કર બૈઠે.

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. રાગ, જંગલા તાલ ૩

જય શંકર કૈલાસપતી શીવ પૂરણ બ્રહ્મ સદા અવિનાશી ટેક-જય૦
અંગ વિભુતિ ગલે મુંડમાલા શીશ જટા જન ગંગ બીલાસી-જય૦
ચંદ્રકલા મસ્તકપર સોહે તીન નયન ત્રૈલોકય વિકાશી ૨ જય૦
કર ત્રીશુલ પહરે મૃગછાલા સંગ મસ ગીરીજા નીત દાસી ૩ જય૦
બ્રહ્માનંદ કરો કરૂણાં પ્રભુ ભવભંજન ભકતન સુખરાશી ૪ જય૦

મનહરબંસી— ગઝલ-ભૈરવી.

તરસતા હરઘડી દીલ હે કહીં દીલદાર મીલજાય,
ખીચા જાતા હે મન જીસપર કહીં વો યાર મીલજાય.
પપીહે કીતરેહ લગી યેહ પ્યાસ રેહેતી હે,
મેરે દીલઅરકે દર્શનકા જરા એક જામ મીલજાય.
શવો દિન હિજરમેં ઉસકે તડપતા હરઘડી હું મેં,
મીટા હું જીસકી ઉલ્ફતમેં કહીં દીદાર મીલજાય.
હજારો તીર સીનેમેં છુપે જીસકી જુદાઇકે,
મેરે જખ્મોકી મરહમકા કહીં ગમ ખ્વાર મીલજાય.
ઉઠા રૂખ પરસે અબ પરદા મેરે દીલદારના તરસા,
કિશોરી લાલકો દર્શન સરકાર મીલજાય.

બ્રહ્માનંદભજનમાલા—રાગ, તાલ ધમાલ

કયા ભુલિયા દિવાને દુનિયાંમેં સાર નહી
દિન ચારકા તમાશા આખિર કારાંર નાહી ટેક
રાજા વજીર રાની પંડિત સુબીર જ્ઞાની
સબ હોગએ હેં પૂાનીં જીનકા શુમાર નાહી
સુરજ વા ચાંદ તારે સાગર પહાડ ભારે
હોવેંગે નાશ સારે તનકા આધાર નાહી
દુનિયાંસે હોય ન્યારા સતસંગ કર પિયારા
સુન જ્ઞાનકા વિચારા નરજન્મ હાર નાહી
ભવસિંધુ નીર ભારી હરિનામ પાર તારી
બ્રહ્માનંદ મોક્ષકારી દિલસે બિસાર નાહી

મનહરબંસી— રાગ–મેરે મોલા બુલાલે.

સ્તુતિ મહાવીરકી.

શાહુ–પડ રહી નૈયા હે ગહેરે દુઃખ પારાવારમે,
આ સંભાલો નાવ મેરી જા રહી મજ ધારમેં;
દીનહું મેં ગરીબ હું નીજ કર્મસે ભી ક્ષીણ હું,
બળ નહિં દુર્બળ હું મેં ઔર શક્તિસે ભી હીન હું.
–મહાવીર શરણમેં લગા લેના, જરા બલ્લી કૃપાકી લગા દેના.

રોગને ઔર શોકને નિર્બળ કિયા લાચાર હું,
બલ મુઝે બલવીર દો મેં દુઃખસે બેજાર હું;
પ્રાણ સીતા ઔર ભરતકે તેં બચાયે બીર ભી,
દે કે જીવનદાન લક્ષ્મણકો બચાયા બીર ભી.
મેરે તાપ કો નાથ મીટા દેના—જરા બલ્લી. કૃપાકી

ગોદ માત સુમિત્રાકી ઔર ઉર્મીલાકે સુરતાકો,
ઘોર સંકટસે છુટા ઔર તેં બચાયા રામકો;
ગોદમેં ભે લક્ષ્મણકો યે કહા બલ કીરાસે,
ચુક નહિ સકતા તુમ્હારા રૂણ હમારા શીષસે.
મેરી બીગડી હુઇકો બના દેના—જરા બલ્લી કૃપાકી

દુઃખ પારાવારમેં હે યેહ કિશોરી લાલ ભી,
તાકાત સંજીવનીકો હૈ પડા બીમાર ભી;
દ્રોણ પર્બતસે ઇસે ભી લાકો દો સંજીવની,
જાગ જાયગા સીલેગી જબ ઇસે સંજીવની.
ઇસે ભક્તિકા દાન દીલા દેના—જરા બલ્લી.

મનહરબંસી— રાગ–મેરે મોલા

ઘન શ્યામ તેરી ભારત મેં યાદ હો રહી હે,
હરદીલ બહર બસરમ પેહ પુકાર હો રહી હે,
કોન તેરે સીવા સંકટસે બચાસે આજા.
કામયે દિલમેં સનમ ખાનયે દિદમે મેરે,
મસ્જીદે હેં તેરી તેરે હે શીવાલે આજા.
જબસે તું રૂઠકે ગોકુલસે ગયા મથુરા,
તબસે અંધેર હે આંખોમેં ઊજાલે આજા.
અપને ભકતોંકા દીલ ન દુખાયા કરો
જરા પ્રેમકા પાઠ સુનાયા કરો
કોનસી કુંજમેં છુપેહો મોહન,
ઢુંઢતે ફીરતે હેં તુજકો તેરે ગવાલે આજા.
અપને ઘરકા પતા તો બતાયા કરો–અપને.
હિંદ વાલે સો રહે ગફલતકી ગહેરી નીંદમેં
તુમ ભી સોયે હો કહૈયા અપને સાગર ક્ષીરમેં
જીસ મનોહર બાંસુરીને બસકીયા ત્રીભુવન કો થા,
જીશ તેરી ગીતાને અર્જુનકો શીખાયા જ્ઞાન થા,
ઊસી ગીતાકા પાઠ સુનાયા કરો,
જરા પ્રેમ ભકતપેં લાયા કરો–અપને.
ગજકો જો તે છુડાયા ગરૂડ બાહન છોડ કર,
અબ કિશોરીકી ભી નૈયા ફીર બચાઓ આનકર,
ઇસકી નેયાકો પાર લગાયા કરો.

બ્રહ્માનંદભજનમાળા—ગજલ—તાલ ૩

જીધરકો દેખું જહાંકો દેખું
તું એક મુઝકો દિખા રહા હે—ટેક
જીમી પે તું હે ગગનમેં તુંહે—પવનમેં પાની
અગનમેં પુરણુ વો ચાંદ સુરજ સિતાર
વિજલીમેં તેલ તેરા સમા રહા હે ૨ જીમી૦

નદી સમુંદર પહાડ જંગલ—ન ખાલી તુઝસે
જગા હે કોઇ—ચરા અચરમેં વો નાર નરમેં
સ્વરૂપ તેરા સુના રહા હે ૨ જીમી૦

મિલે ન આદિ ન અંત મુઝકો—ન મધ્મ તેરા
દિશામેં ચારોં—સમસ્ત દુનિયાંકો તું નિરંતર
કલાસેં તેરી ચલા રહા હે ૩ જીમી૦

ન વેદ ગ્રંથા ન સર્વ પંથા—ઋષી મુનીશ્વર
ન પાર પાવેં—બ્રહ્માનંદા પરમ આનંદા જગત
સારેમેં છા રહા હે ૪ જીમી૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. રાગ, જંગલા તાલ ૩

નારાયણ મે શરણ તુમારીદયા કરો મહારાજ હુમારે—ટેક ના૦
માન તાત સુત દાર સહોદર કોઇ ન આવત કાજ હુમારે ૧ ના૦
ભવસાગરજલ દુસ્તર ભારી તુમરે ચરણ જહાજ હુમારે ૨ ના૦
પાપ અનેક કિયે જગમાંહીં તુમકો હે અબ લાજ હુમારે ૩ ના૦
બ્રહ્માનંદ દયા તુમારીસે સબ દુંખ જાવત ભાગ હુમારે ૪ ના૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા—રેખતા, તાલ દાદરા

ઇશ્વર તેરે દરબારકી મહિમા અપાર હે
બંદા ન સકે જાન તેરા કયા વિચાર હે
પૃથ્વિ જલોંકે બીચમેં કિસ આસરે હે ખડી
સુરજ વા ચાંદ ઘૂમતે કિસકે આધાર હે ૧
સાગર ન તીર લાંઘતે સુરજ દહે નહી
ચલતી હુવા મર્યાદસે કિસકે કરાર હે ૨
ભૂમી બિછા હે બિસ્તરા નદિયોંમેં જલ ભરા
ચલતી હવા દિન રાતમેં જીવન અધાર હે ૩
ફલ ફુલ અન્ન શાક કંદ મૂલ રસ ભરે
ઘૃત દૂધ દહી ખાન પાનકી બહાર હે ૪
પિતા હે તું દયાલુ તેરે બાલ હુમ સભી
બ્રહ્માનંદ તુઝે ધન્યવાદ વાર વાર હે ૫

પત્ર-પુષ્પ— રાગ-બાગેશ્રી-તાલ-તીનતાલ

પ્રભુ તુમ અપનો બિરદ સંભારો
અધમ ઉધારણ નામ ધરાયો, અબ જનિ તાહિ બિસારો
મોસોં અધિક અધમ કો જગમહું પાપિનમહું સરદારો
ઢુંઢ ઢુંઢ જગ અઘ અતિ કીન્હે, ગનત ન આવે પારો
મોરે અઘકો લિખત લિખાવત, ચિત્રગુપ્ત પચિ હારો
તઉન આયો અન્ત અઘનકો છાંડી કલમ બિચારો
અબલોં અધમ અનેક ઉધારે, મો સોં પલ્લો ડારો
નામકી લાજ રખો અપનેકી, મત ખોઓ પતિયારો

પત્ર-પુષ્પ— રાગ-ભીમપલાસી તાલ-તીનતાલ.

નાથ ! અબ કૈસે હો કલ્યાણ

પ્રભુપદપંકજ—વિમુખ નિરન્તર રહતે પામર પ્રાણ
પરસુખકાતર મહામલિન મન ચાહત પદ નિર્વાણ
સત્ય અહિંસા પ્રેમ દયા સબ કર ગયે દૂર પ્રયાણ
લગા હૃદયમેં દ્વેષ ઘૃણા હિંસાકા બેધક બાણ
ભેદ બુદ્ધિસે ભરા હૃદય સબ ભાંતિ હુઆ પાષાણ
આત્મભાવના ભૂલ વૈર પર સદા ચઢાતા શાણ
લગા કામના-ભૂત-ભયાનક મિટા ધર્મ પરિમાણ
ઉભયભ્રષ્ટ હુઆ બનકર અબ 'પશુ બિનુ પૂંછ વીષાણ'
શ્રુતી સ્મૃતીકી કરતા અવહેલા પઢતા નહીં પુરાણ
પ્રભો ? પતીત ઇસ અધમ દિનકા તુમ્હીં કરો પરીત્રાણ

શ્રીબ્રહ્માનંદભજનમાલા-ગજલ. તાલ ધમાલ

મુસાફિર જાગતે રહના નગરમેં ચોર આતેહેં-ટેક
સંભાલો માલ અપનેકો બાંધકર ધર સિરાનેમેં
જરસી નીંદ ગફલતમેં ઝપટગઠડી ઉઠાતે હૈ
કપટકા હે યહાં ચલના સભી વ્યાપાર દિનરાતી
દિખાકર મૂરતેં સુંદર જાલમેં વો ફસાતે હૈં
કભી કિસકો નહી કરના ભરોસા ઇસજગાદિલમેં
લગાકર પ્રીત મતલબસે ફેર પલમેં હટાતે હૈ
ઠિકાના હેં નહી કાયમ કિસીકા ઇસસરાયેમેં
વો બ્રહ્માનંદ દિનદિનમેં સભીચલ ચલકે જાતે હૈં

બ્રહ્માનંદભજનમાલા.—રાગ. ગઝલ. તાલ ધમાલ

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હો તો એસા હો
કરે સબ પ્રેમસે દર્શન દુલારા હો તો એસા હો
બકાસુરકો મસલ ડારા પૂતના જાનસે મારી
કંસકો કેશસે ખેંચા ખીલારા હો તો એસા હો
કુદ પાનીકે અંદરસે નાગકો નાથ કર લાયે
ચરણ ફેણફેણપે ધર કરકે નચારા હો તો એસા હો
તીર જમુનાકે જાકરકે બજાઇ બંસરી મોહન
ચલી ઘર છોડ વ્રજનારી પીયારા હો તો એસાહો
રચાઇ રાસ કુંજનમેં મનોહર રૂપ બન કરકે
દેવ દર્શનકો ચલઆયે દિદારા હો તો એસા હો
ગયે જબ છોડ ગોકુલકો નહી ફીર લોટકર આયે
સખી રોતી રહીં બનમેં કીનારા હો તો એસા હો
પુરી દ્વારાવતી જાકર મહલ સોનેકો બનવાયે
હજારો રાનીયાં બ્યાહી પસારા હો તો એસા હો
કુરૂ પાંડવ લડે રણમેં જીત અર્જુનકી કરવાઇ
બચાઇ લાજ દ્રુપદીકી સહારા હો તો એસા હો
ઉતારા ભાર ભૂમીકા સીધાયે ધામ અપનેકો
વો બ્રહ્માનંદ નીયારા હો તો એસા હો

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. રાગ, જંગલા તાલ ૩

નારાયણ જિનકે પરિપાલકતીનકો કૌન દુખાય સકે રે ટેક ના૦
પ્રલ્હાદભકતકો ડારા અગનમેં રોમ ન એક જલાય સકે રે ૧ ના૦
ગજકો પકડ ગ્રાહને ખેંચા ·હી જલ બીચ ડુબાય સકે રે ૨ ના૦
દ્રુપદસુતાકી બીચ સભાકે રંચ ન લાજ ઉઠાય સકે રે ૩ ના૦
બ્રહ્માનંદ જો હરીગુણ ગાવેસો નિર્ભય પદ પાય સકે રે ૪ ના૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. જંગલા, તાલ

શીવ શીવ શીવ શીવ નામ સુમર નર
સકલ મનોરથ પૂરણકારી—ટેક શીવ૦
રાવણ નામ લીયો દૃઢ મનસે
સકલ દેવ આજ્ઞા સીરધારી ૧ શીવ૦
નંદીગણ જપ સુમરણ કીનો
કાલપાશ તત્કાલ નીવારી ૨ શીવ૦
ઉપમન્યુ મુની કરી તપસ્યા
દુધ સમુદ્ર કીયો બડભારી ૩ શીવ૦
બ્રહ્માનંદ યેહિ વર માંગે
ભક્તી દાન દીજે ત્રીપુરારી ૪ શીવ૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. રાગ, જંગલા તાલ ૩

નારાયણકો નામ સુમર નર જન્મમરણ દુખ જાય તુમારો–ટેકના૦
માનુષજન્મ મીલા જગમાંહી દાવ જીતકર ફિર કિમ હારો ૧ ના૦
જો પરલોક સહાયક તેરો ઉસ માલીકકો કાહે વીસારો ૨ ના૦
કાલ ખડા સીર ઉપર તેરે કયા સુખ સોવત પાંચ પસારો ૩ ના૦
બ્રહ્માનંદ વિના હરિસુમરણ નહી ભવસાગર હો નીસ્તારો ૪ ના૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા. રાગ, જંગલા તાલ ૩

નારાયણ જીનકે હીરદેમેં સો કછુ કર્મ કરે ન કરે રે ટેક–ના૦
નાવ મીલી જીસકો જલઅંદર બાહુસે નીર તરે ન તરે રે ૧ ના૦
પારસમણી જીનકે ઘરમાંહી સો ધન સંચ ધરે ન ધરે રે ૨ ના૦
સૂરજકો પરકાશ ભયો જબ દીપકી જોત જરે ન જરે રે ૩ ના૦
બ્રહ્માનંદ રૂપ જીન જાનો કાશીમેં જાય મરે ન મરે રે ૪ ના૦

બ્રહ્માનંદભજનમાલા—બરહંસ. તાલ, ધમાલ

નાથ કૈસે નરસીંઘરૂપ બનાયા
જાસે ભકત પ્રલ્હાદ બચાયા—ટેક નાથ૦
ના કોઇ તુમરા પીતા કહાવે ના કોઇ જનની જાયા
સ્થંભફોડકર પ્રગટભયેહરિ યહઅચરજતેરીમાયા
આધારૂપ ધરા પ્રભુ નરકા આધા સીંહ સુહ:યા
હીરણ્યકશીપકો પકડધરણુમેં નખસે ફાડ ગીરાયા
ગર્જન સુનકર દેવલોકસેં બ્રહ્મ દિક સબ આયા
હાથ જોડકર વિનતી કીની શાંત સ્વરૂપ કરાયા
અંતર્યામી સર્વ વ્યાપક ઇશ્વર વેદ બનાયા
બ્રહ્માનંદ સત્યકર સબકો યહ પરમાણુ દીખાયા

બ્રહ્માનંદભજનમાલા—ગજલ, તાલ—ધમાલ

ફકીરી મેં મજાજીસકો અમીરી કયા બિચારી હે—ટેક
તજે સબ કામ દુનિયાંકે ફિકર ઘરબારકે છુટે
સદા એકાંતમેં વસા યાદ પ્રભુકી પિયારી હે
નહી નૌકર કિસી જનકે ન દિલમેં લાલસા ધનકી
સબુરી ધારકર મનમેં ફિરે જંગલ બિહારીહે
મિલા સત્સંગ સંતનકા ચલે નિત જ્ઞાનકી ચરચા
પિછાના રૂપ અપનેકો દ્વૈત સબ દૂર ટારી હે
સબી જગ જીવસેં પ્રીતી બરાબર મન અપમાના
વો બ્રહ્માનંદ પુરણુમેં મગન દિનરૈન સારી હે

(ભૈરવી)

એકજ દે ચિનગારી,
મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.
ચકમક લોઢું ઘસતાં ઘસતાં;
ખરચી જીંદગી સારી:
જામગરીમાં તણુખો ન પડયો,
ન ફળી મહેનત મારી,
મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.
ચાંદો સળગ્યો સૂરજ સળગ્યો,
સળગી આભ-અટારી,
ના સળગી એક સગડી મારી,
વાત વિપતની ભારી,
મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.
થંડીમાં મુજ કાયા થથરે,
ખૂટી ધીરજ મારી;
વિશ્વાનલ ! હું અધિક ન માગું-
માગું એક ચિનગારી,
મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.

હરિહરભાઈ.

સમાપ્ત.